

PRZYWÓDCY INSUREKCJI KOŚCIUSZKOWSKIEJ

PRZYWÓDCY INSUREKCJI KOŚCIUSZKOWSKIEJ

WIECZNI KOŚCIUSZKOWCY

My pod Kościuszki święte znaki
Stajemy co rok, jak w potrzebie
Świadczymy sobą, niosąc kwiaty
Palimy znicze, serca, siebie

Chodzimy do miejsc, gdzie przed laty
On także bywał albo walczył
Przypominamy jego słowa
Chcemy zrozumieć sens ich znaczeń

Uczymy się i rozważamy
Ile jest jeszcze do zrobienia
Co patriotyzm, demokracja
Rozum, braterstwo, niepodległość

To nie są tylko dumne słowa
Albo frazesy, czy zaklęcia
Jego wskazania to są szczęścia
Warunki święte i niezbędne

My pod Kościuszki święte znaki
Stajemy zawsze, gdy potrzeba....

Leszek Marek Krześniak (2019)

PRZYWÓDCY INSUREKCJI KOŚCIUSZKOWSKIEJ

KATALOG WYSTAWY POD REDAKCJĄ
LESZKA MARKA KRZEŚNIAKA I TADEUSZA SKOCZKA

GALERIA MALARSTWA HISTORYCZNEGO MUZEUM NIEPODLEGŁOŚCI

KURATORZY WYSTAWY

mgr Teresa Kołakowska

dr Leszek Marek Krześniak

dr Tadeusz Skoczek

AUTOR ILUSTRACJI

Hakob Mikayelyan

SKŁAD

Andrzej Cereniewicz

WYDANIE pierwsze

Warszawa 8 września – 15 października 2020

Wydawnictwo: Polska Fundacja Kościuszkowska

ISBN:

978-83-85666-27-1

Wydawnictwo: Muzeum Niepodległości [identyfikator 42700]

X Pawilon Cytadeli Warszawskiej

ul. Skazańców 25, 01-532 Warszawa

historia@muzeumniepodleglosci.art.pl

ISBN:

978-83-66640-07-8

GALERIA MALARSTWA HISTORYCZNEGO MUZEUM NIEPODLEGŁOŚCI

Dotacja celowa na organizację wystawy oraz zakup - Samorząd Województwa Mazowieckiego

Podziękowania

Specjalne podziękowanie dla dr. Adama Struzika - Marszałka Województwa Mazowieckiego

dr Leszek Marek Krześniak

PREZES POLSKIEJ FUNDACJI KOŚCIUSZKOWSKIEJ

dr Tadeusz Skoczek

DYREKTOR MUZEUM NIEPODLEGŁOŚCI

SPIS TREŚCI:

Wystawa portretów „Przywódcy Insurekcji Kościuszkowskiej”	7
Hakob Mikayelyan - informacja o autorze obrazów	9
Tadeusz Kościuszko	10
Jan Henryk Dąbrowski	14
Stanisław Fiszer	18
Jakub Jasiński	20
Jan Kiliński.....	22
Karol Otto Kniaziewicz	24
Hugo Kołłątaj	28
Antoni Madaliński	32
Stanisław Mokronowski	36
Julian Ursyn Niemcewicz.....	38
Michał Kleofas Ogiński	42
Józef Poniatowski.....	44
Ignacy Potocki	48
Karol Sierakowski.....	52
Tomasz Wawrzecki	54
Ignacy Wyszogota-Zakrzewski.....	58
Józef Zajączek.....	60
Z działalności Polskiej Fundacji Kościuszkowskiej.....	63
Apel w sprawie Panoramy Maciejowickiej	66
Bibliografia	68
Program XXXVII Międzynarodowego Sympozjum Kościuszkowskiego	70

WYSTAWA PORTRETÓW „PRZYWÓDCY INSUREKCJI KOŚCIUSZKOWSKIEJ”

Na wystawie zaprezentowano portrety 17 przywódców Insurekcji Kościuszkowskiej, zarówno dowódców wojskowych, jak i wybitnych przywódców cywilnych. Ekspozycję otwiera portret Najwyższego Naczelnika Siły Zbrojnej Narodowej gen. Tadeusza Kościuszki, który 24 marca 1794 r. w Krakowie rozpoczął Insurekcję, ogłaszając *Akt Powstania* i składając pamiętną przysięgę na Rynku.

Wszyscy dowódcy wojskowi, których portrety są prezentowane w kolekcji, brali udział w wojnie, w obronie Konstytucji 1791 r., wykazali się męstwem i otrzymali Order Virtuti Militari. Noszenie tego Orderu zostało zakazane przez Targowicę, a przywrócone w okresie Insurekcji Kościuszkowskiej.

Podobizny wielu z tych generałów zostały uwiecznione na portretach i są znane z okresu Legionów, Księstwa Warszawskiego oraz Królestwa Polskiego. Na tej natomiast wystawie prezentowane

są wizerunki bohaterów o 20 lat młodszych. Dlatego wiele z nich może różnić się od bardziej znanych i spopularyzowanych portretów, malowanych całe lata po Insurekcji. Różnią się one także pod względem znacznie skromniejszych mundurów z okresu Insurekcji – w porównaniu do mundurów napoleońskich i Królestwa Polskiego.

Poza Tadeuszem Kościuszką, na wystawie prezentowane są portrety generałów:

Antoniego Madalińskiego, Jakuba Jasińskiego, Józefa Zajączka, Józefa Sierakowskiego, Józefa Poniatowskiego, Stanisława Fiszera, Jana Henryka Dąbrowskiego, Karola Otto Kniaziewicza, Tomasza Wawrzeckiego, Michała Kleofasa Ogińskiego i Stanisława Mokronowskiego.

Oprócz dowódców wojskowych ważną rolę w Insurekcji odegrali także jej cywilni przywódcy,

którzy byli autorami licznych ważnych odezw, rozkazów i uniwersałów. Na wystawie znalazły się portrety:

- **Ignacego Potockiego**, członek Rady Najwyższej Narodowej – szefa Wydziału Interesów Zagranicznych, który negocjował z Suworowem po rzezi Pragi. Był w niewoli w Petersburgu, uwolniony w roku 1796;
- **Hugona Kołłątaja**, członek Rady Najwyższej Narodowej – szefa Wydziału Skarbu, po Insurekcji aresztowany przez Austriaków. Był więziony w Ołomuńcu, potem w twierdzy Josephstadt, uwolniony 10 lutego 1795 roku;
- **Juliana Ursyna Niemcewicza** – od czerwca 1794 adiutanta i sekretarza Kościuszki. Był ranny pod Maciejowicami, razem z Naczelnikiem trafił do niewoli w Petersburgu, uwolniony w 1796 roku wyjechał do Ameryki;
- **Ignacego Wyszogoty Zakrzewskiego** – w wyborach 16 kwietnia 1792 roku okrzykniętego prezydentem Warszawy. Targowica pozbawiła go tej funkcji. 17 kwietnia 1794 roku stanął na czele Rady Zastępczej Tymczasowej, potem wchodził w skład Rady Najwyższej Narodowej;
- **Jana Kilińskiego** – radnego Warszawy, członek Związku Rewolucyjnego, który 17 kwietnia 1794 roku dowodził rzemiosłem w czasie insurekcji

warszawskiej. Wchodził w skład Rady Zastępczej Tymczasowej, był radcą w Wydziale Skarbowym, Deputacji Indagacyjnej i Paszportowej, potem zastępcą członka Rady Najwyższej Narodowej. 2 lipca 1794 roku mianowany przez Kościuszkę pułkownikiem. Zorganizował 20. Regiment Pieszy Koronny, bronił Warszawy przed Prusakami. Aresztowany przez nich w Poznaniu został wydany Rosjanom. Więziony w Petersburgu, uwolniony 3 grudnia 1796 roku zamieszkał w Wilnie. Wziął udział w konspiracji o. Faustyna Ciecierskiego, czego efektem było ponowne aresztowanie i wywiezienie w głąb Rosji. Po powrocie z niewoli od 1798 roku prowadził warsztat szewski w Warszawie. W czasie Księstwa Warszawskiego był radnym Warszawy. Zostawił pamiętniki.

Autorem portretów jest **Hakob Mikayelyan**, malarz z Armenii, który współpracuje z Polską Fundacją Kościuszkowską, a od roku 2017 maluje obrazy o tematyce kościuszkowskiej.

Obrazy na płótnie, olejne w formacie 50x70 cm.

HAKOB MIKAYELYAN

Urodził się 18.01.1972 r. w Erewaniu (Armenia). Naukę malarstwa rozpoczął w Instytucie im. Terlemezjana. Kontynuował ją w Akademii Sztuk Pięknych w Erewaniu oraz u najsłynniejszych mistrzów malarstwa w Armenii.

Jego prace były prezentowane w Moskwie, Genewie, Waszyngtonie i Paryżu. W roku 2010 przebywał i malował w Monako, Mediolanie i Paryżu, a w 2011 w Nicei i Paryżu.

W jego twórczości dominują improwizacje w kompozycji, abstrakcje, hiperrealizm i impresjonizm. Wykonał wiele kopii obrazów mistrzów renesansu włoskiego. Ostatnio zajął się także tematyką historyczną, związaną z Tadeuszem Kościuszką.

W dorobku ma wiele portretów, pejzaży, aktów, fresków, dekoracji teatralnych, kopie słynnych obrazów w autorskiej interpretacji. Preferuje malowanie farbami olejnymi.

W związku ze światowymi obchodami Roku Kościuszki stworzył kolekcję portretów i wizerunków generała oraz sceny bitewne. Jest laureatem Konkursu Kościuszkowskiego 2017 w Australii za obraz „Niewola”. W ostatnim okresie namalował cykl: „Obrazy, które leczą”. W jego skład wchodzi pejzaże jesienne i wiosenne oraz kompozycje abstrakcyjne.

W Polsce jego prace były wystawiane w Muzeum Niepodległości w Warszawie, w Muzeum Literatury im. A. Mickiewicza, na Zamku w Legnicy, w Centralnej Bibliotece Rolniczej w Warszawie, we Dworze Strzyżew, przy sesjach Międzynarodowego Sympozjum Kościuszkowskiego w Maciejowicach, Garwolinie i Warszawie w latach 2017-2019.

Hobby: muzyka klasyczna, jazz, rock, zgłębianie dzieł Hegla, Schopenhauera i Nietzschego. Gra na skrzypcach.

Wykonuje również na zamówienie portrety, obrazy historyczne, religijne, pejzaże, akty i abstrakcje.

TADEUSZ KOŚCIUSZKO, Autor: Hakob Mikayelyan, Format: 50x70 cm, płótno olej, 2019.

TADEUSZ KOŚCIUSZKO (1746-1817)

INFORMACJA BIOGRAFICZNA

KOŚCIUSZKO-SIECHNOWICKI Tadeusz Andrzej Bonawentura; h. Roch Trzeci

Najwyższy Naczelnik Siły Zbrojnej Narodowej. Urodził się 4 lutego 1746 r. w Mereczowszczyźnie na Polesiu (woj. brzeskie) w rodzinie drobnoszlacheckiej. Był czwartym dzieckiem miecznika brzeskiego Ludwika Tadeusza, pułkownika regimentu buławy polnej litewskiej, i Tekli Kościuszko, z domu Ratomskiej.

W latach 1755-1760 uczył się wraz z bratem Józefem w Kolegium Pijarów w Lubieszowie. W 1760 r., ze względu na kłopoty rodzinne, wrócili obaj do domu. Ponieważ dziedzicem niewielkiego rodzinnego majątku miał zostać Józef, Tadeusz wybrał karierę wojskowego.

Dzięki wsparciu Czartoryskich Kościuszko wstąpił 18 grudnia 1765 r. do Korpusu Kadetów Szkoły Rycerskiej, gdzie wyróżniał się spośród innych. Studiował

tam historię Polski i historię powszechną, filozofię, łacinę, język polski, francuski i niemiecki oraz prawo, ekonomię, arytmetykę, geometrię i miernictwo. W 1766 r. wyróżnił się na egzaminie tygodniowym z geometrii. Pobierał specjalny kurs inżynierski dla szczególnie uzdolnionych słuchaczy. Pozostał w Szkole Rycerskiej jako instruktor podbrygadier w stopniu chorążego. Szkołę ukończył w stopniu kapitana.

W październiku 1769 r., dzięki wsparciu Adama Kazimierza Czartoryskiego, Kościuszko, razem z Józefem Orłowskim, wyjechał jako stypendysta królewski do Paryża. Studiował w Królewskiej Akademii Malarstwa oraz pobierał prywatne lekcje u nauczycieli szkół wojskowych.

Po powrocie do kraju w 1775 r. został nauczycielem dzieci hetmana Józefa Sosnowskiego, w którego majątku w Sosnowicy utworzył park. Zakochany w córce hetmana, Ludwice, po odmowie zgody na ślub i nieudanej próbie porwania wybranki, wyjechał przez Saksonię do Francji, gdzie został zwerbowany na wojnę do Ameryki Północnej. Statek, którym podróżował, rozbił się koło Martyniki. Kościuszcze udało się uratować i, potem, na łodzi rybackiej dopłynąć do Filadelfii. Tam został przyjęty do armii amerykańskiej w stopniu pułkownika.

Odnaczył się jako fortyfikator twierdz – obóz pod Saratogą, West Point i in. Nagrodzony m.in. Orderem Cyncynata, nadaniami majątkowymi i awansem na gen. brygady w r. 1783. W 1784 r. powrócił do kraju i do 1789 gospodarował na roli w Siechnowiczach – skasował pańszczyznę kobiet i ograniczył ją mężczyznom. Powołany do służby w stopniu gen.-mjr. na dowódcę dywizji ukraińskiej. W 1792 r. odznaczył się pod Zieleńcami, taktycznie rozegrał bitwę pod Dubienką, odnosząc znaczny sukces. Nagrodzony awansem na gen.-lejtanta i Orderem Virtuti Militari. Po akcesie króla do targowiczian złożył dymisję i wyjechał do Lipska. Stał na czele ruchu niepodległościowego. W 1793 r. bezskutecznie zabiegał o pomoc Francji, założył w Dreźnie ośrodek przygotowań do powstania i bezpośrednio nim kierował. W marcu 1794 r. przybył do Krakowa i 24 marca proklamował powstanie narodowe,

ustanawiając siebie jego dyktatorem. W drodze do Warszawy stoczył zwycięską bitwę pod Racławicami (4 kwietnia), ogłosił Uniwersał Połaniecki (7 maja), skutecznie kierował obroną Warszawy przed Rosjanami i Prusakami.

Wprowadził nowatorskie formy walki, zainicjował współdziałanie różnych rodzajów broni, zapoczątkował zmiany w przestarzałej administracji wojska i państwa. Pobity pod Szczekocinami przez Prusaków, poniósł klęskę pod Maciejowicami; ciężko ranny dostał się do niewoli. Do 1796 r. przebywał w więzieniu w Pietropawłowskiej twierdzy w Petersburgu. Uwolniony przez cara Pawła I przyrzekł, że nigdy przeciwko Rosji walczył nie będzie i wyjechał do USA. W latach 1800-1815 mieszkał we Francji (Paryż i Berville), potem w Solurze w Szwajcarii. Popierał wysiłki gen. J. H. Dąbrowskiego, ale nieufny wobec kręctw Napoleona odmówił współpracy z nim i wycofał się z życia publicznego. Do końca swoich dni był czuły na sprawy kraju i rodaków. Testamentem swoim majątek w Ameryce przeznaczył na wykup niewolników i ich oświatę.

Zmarł 15 października 1817 r. w Solurze, został pochowany na Wawelu w Krakowie. Zyskał niezwykłą popularność w kraju i za granicą; w USA nazwano jego imieniem wiele miejscowości, powołano fundacje, zbudowano pomniki.

Jan Henryk Dąbrowski, Autor: Hakob Mikayelyan, Format: 54x65 cm (rama), płótno olej, 2019.

JAN HENRYK DĄBROWSKI (1755-1818)

INFORMACJA BIOGRAFICZNA

DĄBROWSKI Jan Henryk

Urodził się 2 sierpnia 1755 r. w Pierzchowie k. Bochni, syn oficera saskiego. Wychowywał się w Dreźnie, od 1771 r. w wojsku saskim w stopniu podchorążego. Przez 18 lat był poddanym saskim, doszedł do stopnia pułkownika. W maju 1792 r. przeszedł do wojska polskiego jako wicebrygadier w 1. wielkopolskiej brygadzie kawalerii narodowej, z dowódcą Antonim Madalińskim. Nie orientował się w złożonych sprawach Polski, więc po akcesie króla do targowiczian poszedł za nim, czym naraził się na brak zaufania kierownictwa insurekcji 1794 r. Naczelnik Kościuszko 20 czerwca 1794 r. podpisał mu w obozie pod Warką nominację na generała majora. Dąbrowski dostał też zlecenie rozpoznania koncentracji wojsk przeciwnika między

Sochaczewem a Łowiczem. 30 lipca Dąbrowski, w rezultacie ataku koło Służewca na przednie straże wojsk rosyjskich pod dowództwem Denisowa, przyprowadził do swego obozu kilkunastu jeńców. Kościuszko napisał wówczas: „znając odwagę i talenta Twoje, spodziewam się, że często będę Cię chwalił i dziękował”. Nocą z 2 na 3 sierpnia Dąbrowski zajął Augustów i Kępę Zawadzką, wyrzucił Rosjan za Wilanów, za co Naczelnik obdarował go złotą tabakierką.

J. H. Dąbrowski odegrał pierwszoplanową rolę – najpierw w obronie Warszawy przed Prusakami. Po 28 sierpnia kierował obroną miasta i za odwagę otrzymał od Kościuszki obrączkę nr 1. z napisem

Ojczyzna Obrońcy Swemu. 1 września J. H. Dąbrowski dostał patent na brygadiera 7. brygady kawalerii narodowej.

2 października opanował Bydgoszcz, a potem Fordon i jego most. Pod wpływem Wielkopolan powoli przygotowywał się do ewentualnego zajęcia Torunia.

12 października Dąbrowski polecił płk. Sokolnickiemu czynić demonstracyjne przygotowania do szturm na Toruń, natomiast sam ze swoimi głównymi siłami regularnego wojska nakazał odwrót na Włocławek.

Wieść o zdobyciu Pragi 4 listopada 1794 r. wstrzymała akcję zbrojną w kierunku Wielkopolski, nastąpiło załamanie wiary w możliwość dalszej walki.

11 listopada wojsko powstańcze ruszyło na Drzewnicę z dywizją Dąbrowskiego na przedzie. W Końskich dołączyło do nich około 1000 koni z partyzantki wielkopolskiej. 16 listopada podjęto marsz na Małogoszcz. Szeregi jednak zaczęły opuszczać oficerowie i szeregowcy. 19 listopada do kwatery Wawrzeckiego przybył generał Denisow z zawiadomieniem, iż feldmarszałek Suworow pragnie się z nimi spotkać w Warszawie. 22 listopada spotkali się z Suworowem. Pytał on Polaków, czy podpiszą zobowiązanie, że nie będą walczyć z Rosją. Jeśli to uczynią, staną się wolni i będą mogli udać się, dokąd zechcą. W stosunku do oficerów

zastosowano XVIII-wieczny zwyczaj wojenny. Jako pierwszy zobowiązanie podpisał czterdziestoletni Dąbrowski. W Warszawie bowiem przebywała jego żona i dzieci.

25 grudnia 1794 r. zwrócił się Dąbrowski do Suworowa z prośbą o paszport. Na uzyskanie go czekał długo. Złamanie nogi trzymało generała w domu od lipca do grudnia 1795 r. W tym czasie napisał po niemiecku relację z wyprawy do Wielkopolski w 1794 r. Praca ta została przetłumaczona i wydana w języku polskim dopiero w 1839 r. Tekst niemiecki czytano natomiast chętnie w kręgach wojskowych – nie tylko pruskich, co przyniosło mu sporą popularność na zachodzie Europy.

Dąbrowski założył ponadto Klub Wojskowy w stolicy, którego członkami zostali jego byli podkomendni.

Dąbrowski paszport uzyskał 19 lutego 1796 r. Opuścił Warszawę wraz ze służącym i E. Tremonem. Na początku marca 1796 r., jadąc przez Wrocław, przybyli do Berlina.

Po powstaniu wyjechał do Francji – mimo olbrzymich trudności i przeszkód ze strony Francuzów oraz skłóconych ze sobą koterii emigrantów z Polski w 1797 r. utworzył we Włoszech Legion Polski. Na czele 1. Legii walczył tam pod Bonapartem – m.in. nad rz. Trebbia, pod Novi. Po rozwiązaniu Legionów Polskich w służbie włoskiej, tudzony przez Napoleona

obietnicami dla Polski, zorganizował w 1806 r. w Wielkopolsce powstanie przeciwko Prusom i jako dowódca dywizji walczył o Tczew i Gdańsk. Ranny opuścił czasowo służbę. Wrócił w trakcie kampanii mazurskiej 1807 r. i jako dowódca dywizji uczestniczył we wszystkich następnych walkach. Mimo ciężkich ran, odniesionych podczas walk odwrotowych 1812 r., uczestniczył w kampanii saskiej i po śmierci ks. J. Poniatowskiego objął dowództwo nad resztkami WP. Pozostał wierny Napoleonowi do końca. W 1814 r. przybył do Warszawy i na czele Komitetu Org. Wojsk. usiłował odtworzyć Wojsko Polskie w Królestwie Polskim. Wobec nieustannych scysji z w. ks. Konstantym w 1814 r. usunął się ze służby czynnej. Awans na gen. broni i senatora-wojewodę miał uhonorować jego wieloletnią służbę, walkę i zasługi. Pozostawił pamiętniki, legendę i mazurka, który stał się hymnem państwowym RP; bohater licznych utworów literackich, dzieł sztuki itp.

Jako generał lejtnant – czyli generał dywizji – w latach 1794-1814 19 razy sprawował dowództwo różnych dywizji i 10 razy dowództwo korpusu, a w czasie przeprawy przez Berezynę w 1812 r. krótko dowodził V. korpusem. W 1813 r., po śmierci ks. Józefa, został naczelnym dowódcą wojsk Księstwa Warszawskiego, a w 1815 r. w Królestwie Polskim otrzymał awans na generała broni (kawalerii).

W 1815 r. wycofał się z życia politycznego. Interesował się historią, zbierał mapy i literaturę historyczną, a swoje zbiory przekazał warszawskiemu Towarzystwu Przyjaciół Nauk. Po powstaniu listopadowym zbiory Towarzystwa skonfiskowano i wywieziono do Petersburga. Część z nich wróciła do Polski po 1920 r.

Dąbrowski zmarł 6 czerwca 1818 r. Pochowano go w kościele w Winnej Górze, zaś urna z jego sercem od 1997 r. znajduje się w Krypcie Zasłużonych Wielkopolan w kościele św. Wojciecha w Poznaniu.

STANISŁAW FISZER, Autor: Hakob Mikayelyan, Format: 50x70 cm, płótno olej, 2019.

STANISŁAW FISZER (1769-1812)

INFORMACJA BIOGRAFICZNA

FISZER Stanisław

Urodził się w Warszawie, syn Karola Ludwika (generała majora armii koronnej). W latach 1783-1788 kształcił się w Korpusie Kadetów, od 1768 chorąży w wojsku koronnym. W 1792 r. jako ppor. w sztabie dyw. gen. T. Kościuszki walczył pod Połonnem i Dubienką przeciwko interwencji rosyjskiej. W 1794 mjr i adiutant przyboczny Naczelnika – ranny pod Maciejowicami, wraz z nim dostał się do niewoli. Przedtem jednak spalił tajne dokumenty znajdujące się w sztabie Kościuszki. Przewieziony wraz z Kościuszką do Petersburga, do Twierdzy Pietropawłowskiej, jako jedyny z jeńców odmówił składania zeznań, za co został zesłany do Niżnego Nowgorodu – z powodu ran, odmrożeń i braku opieki lekarskiej nigdy nie zdołał odzyskać pełni władzy w nogach. Uwolniony przez cara Pawła I nie przyjął pieniędzy zostawionych mu przez Kościuszkę. Wyjechał do Paryża i uczestniczył w tworzeniu Legii Naddunajskiej jako szef jej sztabu i dowódca piechoty. W 1799 r. w stopniu gen. brygady pod Offenburgiem dostał się do niewoli austriackiej. Przesiedział pół roku w ciężkim więzieniu w twierdzy Koniggratz, został wymieniony przez gen. Moreau. Uwolniony w 1801 r., krótko był komendantem Livorno, po czym podał się

do dymisji i wyjechał do Paryża, gdzie T. Kościuszko wyswatał go z Wirydianną Kwilecką. T. Kościuszko wystarał się dla niego o dzierżawę niewielkiego majątku Koninko niedaleko Poznania, gdzie Fiszer osiadł w 1803. W r. 1806 z polecenia gen. J. H. Dąbrowskiego organizował siłę zbrojną w Kaliszu. Dowodził brygadą w czasie oblegania Gdańska oraz walczył o Tczew. W latach 1807-1808 został inspektorem generalnym piechoty. W 1808 r. został generałem brygady, naczelnikiem sztabu głównego wojsk Księstwa Warszawskiego. Opracował taktykę kampanii austriackiej. 22 sierpnia 1809 r. został ranny w bitwie pod Raszynem. Położył duże zasługi przy rozbudowie i reorganizacji armii w obliczu kampanii moskiewskiej w 1812 r.; walczył pod Borodino i przy zdobywaniu Moskwy. W czasie odwrotu z Moskwy poległ 12 października pod Tarutino (Winkowem). Ułomny fizycznie, przeszedł do historii jako doskonały sztabowiec i organizator. Był członkiem jednej z gdańskich łóż wolnomularskich. Odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Virtuti Militari, a 22 sierpnia 1809 r. Krzyżem Komandorskim Orderu Virtuti Militari.

JAKUB JASIŃSKI, Autor: Hakob Mikayelyan, Format: 50x70 cm, płótno olej, 2020.

JAKUB JASIŃSKI (1761-1794)

INFORMACJA BIOGRAFICZNA

JASIŃSKI Jakub Krzysztof Ignacy

Urodził się 24 lipca w Węglewie na Kujawach, kształcił się w Korpusie Kadetów w Warszawie, od 1783 do 1787 r. wykładowca i wychowawca w uczelniach wojskowych w Warszawie.

W latach 1785-1787 pracował jako guwerner synów Franciszka Piotra Potockiego w Boćkach na Podlasiu i w Warszawie. W tym okresie napisał między innymi *Chciało się Zosi jagódek*. Tworzył liryki patriotyczne i rewolucyjne. Studiował dzieła Jana Jakuba Rousseau i Woltera.

W r. 1788 wrócił do wojska, pełnił służbę w Warszawie, potem w Wilnie. W czasie Sejmu Czteroletniego popierał program Stronnictwa Patriotycznego. Od 1789 organizował i dowodził 2. Korpusem Inżynierów w Wilnie. W r. 1792 na jego czele walczył przeciwko interwencji rosyjskiej, i m.in. fortyfikował Brześć Litewski.

Wyróżnił się w bitwie pod Mirem i w obronie Brześcia. Za obronę Brześcia został odznaczony Krzyżem Kawalerskim Virtuti Militari. Po przystąpieniu króla do Targowicy podporządkował się nowym władzom i służył nadal w wojsku. 27 sierpnia 1792 r. złożył przysięgę na wierność konfederacji targowickiej.

Pod przykrywką lojalności zorganizował w Wilnie szeroko rozgałęzione sprzysiężenie insurekcyjne – nawiązał kontakty ze spiskowcami w Warszawie i z T. Kościuszką. Ostatecznie stanął na czele całego sprzysiężenia na Litwie i po wybuchu insurekcji w Warszawie zainicjował powstanie w Wilnie. Generał i czasowo Naczelnik Wojskowy wojsk litewskich.

Za zasługi w insurekcji wileńskiej Jasiński został 11 maja 1794 r. mianowany generałem lejtnantem.

W wyniku intryg oraz z powodu radykalizmu społecznego (uważany za czołowego przedstawiciela i ideologa jakobinów polskich) 21 maja T. Kościuszko odwołał go i mianował dowódcą korpusu na froncie – Stoczył bitwę pod Solami. Potem był gen.-lejt. i dowódcą Dywizji Nadnarwiańskiej z zadaniem koordynacji działań przeciwko Prusom. 29 września wyróżniony przez Kościuszkę złotą obrączką nr 37 z wygrawerowanym napisem: *Ojczyzna Obrońcy Swemu*. Naciskany przez armię A. Suworowa wycofał się do Warszawy. 4 listopada 1794 r. poległ w obronie Pragi. Został pochowany koło kościoła na Kamionku, grób nie zachował się, a pozostała jedynie pamiątkowa płyta. Poeta, satyryk, bajkopisarz, autor piosenek, ale i pisarz polit.; bohater wielu utworów literackich, pieśni, dzieł malarskich.

JAN KILIŃSKI, Autor: Hakob Mikayelyan, Format: 50x70 cm, płótno olej, 2020.

JAN KILIŃSKI (1760-1819)

INFORMACJA BIOGRAFICZNA

KILIŃSKI Jan

Urodził się 28 stycznia 1760 r. w Trzemesznie w Wielkopolsce, w rodzinie Augustyna, majstra murarskiego, i Marcjanny. Do Warszawy przybył w 1780 r. Osiem lat później uzyskał tytuł mistrza szewskiego i poślubił Mariannę Rucińską. W latach 1792-1793 został wybrany radnym Warszawy. Był członkiem Związku Rewolucyjnego.

W dniach 17 (Wielki Czwartek) i 18 kwietnia 1794 r., w czasie insurekcji warszawskiej, stanął na czele ludu. Po dwóch dniach walk z silnym garnizonem rosyjskim, dowodzonym przez Osipa Igelströma, oswobodzono stolicę.

19 kwietnia 1794 r. insurekcja warszawska przyłączyła się do powstania kościuszkowskiego i uznała Kościuszkę za Najwyższego Naczelnika Siły Zbrojnej Narodowej. Jan Kiliński wchodził w skład Rady Zastępczej Tymczasowej w Wydziale Skarbowym oraz w Deputacji Indagnacyjnej i Paszportowej. Wkrótce został zastępcą radcy Rady Najwyższej Narodowej.

28 czerwca 1794 r. Kiliński wystąpił z oddziałami z Warszawy na front.

2 lipca 1794 r. został mianowany przez Kościuszkę pułkownikiem milicji mazowieckiej. Zorganizował 20. Regiment Pieszy Koronny, który bronił Warszawy przed oddziałami pruskimi. Pod koniec powstania (październik 1794) wysłany do Poznania, gdzie został pojmany przez Prusaków, wydany Rosjanom i uwięziony w twierdzy Pietropawłowskiej. Po uwolnieniu 3 grudnia 1796 r. wyjechał z rodziną do Wilna, gdzie brał udział w konspiracji (tzw. spisek o. Faustyna Ciecierskiego), za co został ponownie aresztowany przez Rosjan i wywieziony w głąb Rosji. Po powrocie z niewoli (około r. 1798) prowadził warsztat szewski, nie angażując się w życie publiczne. Wyjątkiem było objęcie funkcji radnego Warszawy w okresie Księstwa Warszawskiego.

W roku 1811 poślubił Anastazję Jasińską. Był dwukrotnie internowany: podczas okupacji austriackiej (1809) i rosyjskiej (1813). W Królestwie Polskim uzyskał emeryturę wojskową (pułkownikowską). Pisał pamiętniki, wydane pośmiertnie w 2 tomach (1830, 1899). Zmarł 28 stycznia 1819 r. Został pochowany pod kościołem na warszawskich Powązkach, lecz jego mogiła uległa zniszczeniu w czasie przebudowy kościoła.

KAROL OTTO KNIAZIEWICZ, Autor: Hakob Mikayelyan, Format: 50x70 cm, płótno olej, 2020.

KAROL OTTO KNIAZIEWICZ (1762-1842)

INFORMACJA BIOGRAFICZNA

KNIAZIEWICZ Karol Otto

Urodził się 4 maja 1762 r. w Asseiten w Kurlandii. W latach 1774-1776 kształcił się w Korpusie Kadetów i Szkole Artylerii w Warszawie. Służył w wojsku koronnym jako chorąży od 1780 r., porucznik od 1787. Wojnę polsko-rosyjską 1792 r. rozpoczął w stopniu porucznika. Odznaczył się i awansował na majora. Po bitwie pod Boruszkowcami utracił stopień i pod Dubienką walczył jako porucznik. Odznaczony Orderem Virtuti Militari w r. 1792.

W 1794 powołany do sztabu gen. J. Zajęczka, walczył pod Chełmem i w maju odzyskał szarżę majora, w lipcu awansował na pułkownika, a w sierpniu – na gen.-mjr. Pod Maciejowicami razem z T. Kościuszką dostał się do niewoli.

Po uwolnieniu wyjechał do Włoch i od 1797 r. był dowódcą 1. Legii Polskiej. Odbył kampanię 1789-1799, zajął dla Napoleona Rzym i zdobył twierdzę Gaëta. Generał dywizji od r. 1799. Organizator Legii Naddunajskiej, na jej czele uczestniczył w kampanii 1800-1801 i w bitwie pod Hohenlinden. Po pokoju z Luneville (1801) wziął dymisję i powrócił do Polski. Pracował na roli. W 1812 r. zgłosił się do służby. Jako dowódca 18. Dywizji Piechoty 5. Korpusu Wielkiej Armii ks. Józefa Poniatowskiego wziął udział w wyprawie na Moskwę. Walczył pod Smoleńskiem (17-18 sierpnia 1812), Możajskiem (7 września), Tarutino (18 października) i w bitwie nad Berezyną (26-28 listopada), gdzie na krótko przejął dowództwo nad resztkami Korpusu. Ranny w tym starciu wrócił do

Warszawy. W dowód uznania jego zasług wojennych został odznaczony 17 listopada 1812 r. Krzyżem Komandorskim Orderu Virtuti Militari, po czym powrócił na rolę. W 1814 r. car Aleksander I powołał go do Komitetu Wojskowego, opracowującego organizację armii Królestwa Polskiego, ale rychło znalazł się w konflikcie z w. ks. Konstantym, wycofał się z dalszych prac i jeszcze w 1814 uzyskał dymisję. Wkrótce wyjechał do Paryża. W 1831 r. powstańczy Rząd Narodowy powołał go na swojego przedstawiciela. Po upadku powstania pozostał na emigracji. Był animatorem życia naukowego oraz autorytetem moralnym Wielkiej Emigracji. Członek władz Związku Jedności Narodowej. Jako stały gość domu Mickiewiczów należał do grona pierwszych słuchaczy recytacji powstających strof *Pana Tadeusza*. Uznawany jest za współtwórcę Biblioteki Polskiej w Paryżu. Był członkiem wolnomularstwa.

Jako posiadacz francuskiej nagrody narodowej w 24 września 1803 r. automatycznie został wliczony w poczet Legionistów (później przemianowanych na Kawalerów) Legii Honorowej. 14 czerwca 1804 r. został odznaczony Złotym Orłem tego samego orderu. Jego nazwisko widnieje na Łuku Triumfalnym w Paryżu.

Zmarł w Paryżu 9 maja 1842 r. Został pochowany na cmentarzu Montmorency.

HUGO KOŁKAŁAJ, Autor: Hakob Mikayelyan, Format: 50x70 cm, płótno olej, 2020.

HUGO KOŁŁATAJ (1750-1812)

INFORMACJA BIOGRAFICZNA

KOŁŁATAJ Hugo Stumberg; h. Kotwica

Urodził się w 1 kwietnia 1750 r. w Dederkałach Wielkich w rodzinie średniozamożnej szlachty.

Początkowo uczył się w Pińczowie, a następnie kształcił się na Akademii Krakowskiej, gdzie uzyskał stopień doktora filozofii (1768 r.). W latach 1770-1774 studiował w Wiedniu, a później w Rzymie, gdzie uzyskał doktorat z prawa i teologii oraz przyjął święcenia kapłańskie. Po powrocie do Polski został kanonikiem krakowskim. Był kapłanem w Pińczowie i Krzyżanowicach Dolnych, członkiem Towarzystwa do Ksiąg Elementarnych, współpracownikiem Komisji Edukacji Narodowej oraz twórcą planu rozbudowy szkół w całym kraju. W latach 1777-1780 z ramienia KEN dokonał reformy Akademii Krakowskiej – wprowadził między innymi wykłady z nauk przyrodniczych i literatury polskiej, umożliwił dostęp do nauki studentom pochodzącym

z mieszczaństwa, uporządkował sprawy majątkowe akademii, a także umożliwił rozwój postępowych idei i poprawił poziom naukowy uczelni. W latach 1782-1786 pełnił funkcję rektora. Przeciwny reformie Uniwersytetu Krakowskiego biskup Kajetan Sołtyk nie uznawał jego nominacji na kanonika katedry krakowskiej, w 1781 r. ekskomunikował go i pozbawił beneficjów.

W r. 1779 przeniósł się do Warszawy i w kamienicy pod numerem 21A przy Rynku Starego Miasta organizował spotkania publicystów, które zostały nazwane przez przeciwników kuźnicą kołłatajowską. Podczas spotkań krytykowano przestarzałą strukturę polityczną i społeczną Rzeczypospolitej. W 1786 r. został odznaczony Orderem Świętego Stanisława, a w 1791 – kawalerem Orderu Orła Białego.

Był członkiem konfederacji Sejmu Czteroletniego. Uczestniczył w tworzeniu Konstytucji 3 Maja. W czasie Sejmu Czteroletniego należał do najaktywniejszych działaczy stronnictwa patriotycznego. 29 kwietnia 1791 r. przyjął obywatelstwo miejskie na Ratuszu Miasta Warszawy.

Po uchwaleniu Konstytucji 3 Maja został mianowany podkanclerzym koronnym (1791) i założył Zgromadzenie Przyjaciół Konstytucji Rządowej.

W czasie wojny polsko-rosyjskiej na zebraniu Straży Praw 23 lipca 1792 r. nakłaniał króla Stanisława Augusta Poniatowskiego do jak najszybszego przystąpienia do konfederacji targowickiej, do której sam zgłosił zamiar przystąpienia. Wystraszony postawą tłumów, które protestowały przeciwko akcesowi do konfederacji, uciekł w nocy z 24 na 25 lipca ze stolicy.

Przygotowywał i uczestniczył w insurekcji kościuszkowskiej. Był szefem Wydziału Skarbu w Radzie Najwyższej Narodowej. Po szturmie Pragi 4 listopada 1794 r. potajemnie opuścił Warszawę. 6 grudnia 1794 został aresztowany z rozkazu cesarskiego przez starostę przemyskiego Luegera na rogatkach Przemysła i osadzony w więzieniu w Ołomuńcu, a następnie przewieziony do twierdzy Josephstadt, gdzie przebywał od 10 lutego 1795 r.

3 lipca 1798 powtórnie trafił do więzienia ołunowieckiego. Napisał w nim wielkie dzieło natury geograficznej *Rozbiór krytyczny zasad historii o początkach rodu ludzkiego*. Praca ta została wydana w trzech tomach, jednak dopiero w 1842 r. i była ona znakomitym na ówczesne czasy systemem geografii ogólnej. W grudniu 1802 r. został uwolniony przez władze austriackie pod warunkiem opuszczenia granic Cesarstwa. Kołłątaj udał się na Wołyń, gdzie był współtwórcą Liceum Krzemienieckiego. W latach 1807–1808 podejrzany o kontakty z Napoleonem został wywieziony do Moskwy i tam przetrzymywany przez Rosjan. W latach 1809-1812 był członkiem rzeczywistym Towarzystwa Warszawskiego Przyjaciół Nauk.

Ostatnie lata życia przebywał w Księstwie Warszawskim. Zmarł w osamotnieniu 28 lutego 1812 r. po długiej i ciężkiej chorobie. Pochowany na warszawskich Powązkach, a urna z jego sercem została złożona w kościele w Wiśniowej, gdzie mieszkał jego brat Rafał Kołłątaj.

ANTONI MADALIŃSKI, Autor: Hakob Mikayelyan, Format: 50x70 cm, płótno olej, 2020.

ANTONI MADALIŃSKI (1739-1804)

INFORMACJA BIOGRAFICZNA

MADALIŃSKI Antoni Józef; h. Laryssa

Urodził się w Porowie w Sieradzkim, w 1739 r. w rodzinie niezamożnej szlachty ziemiańskiej.

Służbę wojskową rozpoczął w r. 1768 w stopniu towarzysza pierwszej wielkopolskiej brygady kawalerii narodowej. Chrzest bojowy otrzymał w konfederacji barskiej, w której był pułkownikiem ziemi przemyskiej. Dnia 17 grudnia 1770 r. Ksawery Branicki pobił pod Wysokiem kilka oddziałów konfederatów i wziął do niewoli m. in. Madalińskiego. W 1776 powrócił do służby wojskowej, w 1779 r. kupił patent porucznika, a następnie sprzedał porucznikostwo za 300 dukatów. Po przerwaniu służby wojskowej gospodarował w kluczu baszkowskim. Dzięki poparciu Sułkowskich postował na sejm po raz pierwszy w r. 1786 z woj. kaliskiego i w r. 1788 z woj. gnieźnieńskiego. Razem z Józefem Zajączkiem przeszedł do obozu reform. Składał wiele wniosków w czasie Sejmu Czteroletniego.

Jako poseł Madaliński miał ułatwiony powrót do brygady, a także awans. Dnia 19 października 1789 r. otrzymał darmo stopień majora, w lipcu 1791 kupił na rewers za 32 000 zł polskich rangę wicebrygadiera. W początkach wojny 1792 r. pierwsza wielkopolska brygada była skoncentrowana w rejonie Warszawy. 14 lipca został brygadierem i nadal bez skutku domagał się skierowania do walki. Po przystąpieniu króla do konfederacji targowickiej nowi komendanci brygady pozostali w wojsku i pracowali nad wyszkoleniem żołnierzy. W styczniu 1793 r. szwadrony 1. brygady, stacjonujące teraz w Gnieźnieńskim i Kaliskim wzdłuż Warty, broniły Sierakowa i Gniezna przed wkraczającymi do Wielkopolski Prusakami. Brygadę wycofano w Sandomierskie, w październiku przerzucono ją z kolei pod Ostrołękę i rozproszoną wciśnięto między nową granicę pruską a silne oddziały rosyjskie, zgrupowane wokół Warszawy.

Od lata 1793 r. był związany ze spiskiem powstańczym sprysiężenia krajowego. Należał do zwolenników szybkiego rozpoczęcia walki zbrojnej.

Na 11 marca 1794 r. wezwano go przed Komisję Wojskową, co oznaczać mogło pozbawienie go dowództwa brygady. Spiskowcy wyznaczili go na stanowisko rozpoczynającego w kraju akcję wodza („viceregimentarza”). Do 12 marca pod pozorem przygotowań do redukcji skoncentrował dziewięć szwadronów swojej brygady w Ostrołęce (ok. 1200-1300 szabel). Żołnierze złożyli przysięgę i rozpoczęli się marsz w kierunku Krakowa dłuższą (ok. 600 km), okrężną drogą przez zabór pruski. W Przasnyszu Madaliński zwerbował oddziałek Kurpiów, 14 marca w Mławie – garść ochotników. W nocy zmusił do kapitulacji pruską załogę Szreńska, 15 marca był w Raciążu, z 16 na 17 marca wyparł pluton pruski z Wyszogrodu. Konfiskował kasy solne, werbował nieco ochotników. Następnego nocy przeszedł Wisłę, 18 marca w Kamionnej Bzurę, 19 marca osiągnął Sochaczew i częśćią swojej siły demonstrował marsz w kierunku Warszawy. Brygada przez Rawę, Inowódz, przeszedłszy Pilicę, wróciła w granice Rzeczypospolitej, kierując się na południe. Dnia 22 marca była w Opocznie, 24 marca w Końskich, skąd Brygadier wysłał raport do Kościuszki. Dnia 28 marca brygada stanęła w Kielcach, 30 marca połączyła się w Pińczowie z grupą Ludwika Manęta. Podczas całego, bardzo ciężkiego marszu, często nocami,

z walkami po drodze, Madaliński stracił ok. 40% składu swej brygady, głównie na skutek dezercji.

2 kwietnia został awansowany przez T. Kościuszkę na gen. majora. Dnia 4 kwietnia brał udział bitwie pod Racławicami na lewym skrzydle, gdzie odpierał boczne ataki nieprzyjaciela. Dnia 6 kwietnia otrzymał patent na generała lejtnanta. Wkrótce ruszył z armią Kościuszki pod Połaniec. Dnia 6 czerwca pod Szczekocinami został ranny. W lipcu uczestniczył w działaniach na przedpolu Warszawy, w sierpniu zaś – w obronie stolicy. Na rozkaz Kościuszki 24 sierpnia podjął próbę przebicia się przez kordon nad Bugo-Narwią, by wesprzeć przygotowywane powstanie w Wielkopolsce.

Od czasu Sejmu Czteroletniego poglądy społeczne i polityczne Madalińskiego uległy radykalizacji. Należał do lewego skrzydła obozu powstania. 7 lipca przedłożył Radzie Najwyższej Narodowej (RNN) memoriał o konieczności stanowczych działań, m. in. rozwinięcia w kraju i za granicą propagandy insurekcyjnej, wyciągania konsekwencji z hasła „kto nie jest z nami, jest przeciw nam”, a także przydzielenia (na wzór komisarzy francuskich lub może praktyki litewskiej w początkach powstania) „deputowanych do każdej armii, którzy by pilną baczność mieli na postęпки komenderujących”. Dnia 23 sierpnia Kościuszko powołał Madalińskiego w skład ustanawianego wówczas jakobińskiego Sądu Kryminalnego Wojskowego.

14 września dołączył do Dąbrowskiego i wraz z nim pospieszył na pomoc powstańcom wielkopolskim. W walkach w Wielkopolsce odegrał istotną rolę w zdobyciu Bydgoszczy. W dalszych działaniach 13 i 14 października Madaliński otwierał atak na Toruń. Osiadł też 23–24 października powtórne przejście korpusu przez Bzurę, gdy na wiadomość o klęsce pod Maciejowicami wycofywano się z Wielkopolski. Madaliński pozorował wtedy atak na Sochaczew. Dnia 11 listopada Tomasz Wawrzecki prosił Madalińskiego, by sięgnął pod Nowe Miasto na koncentrację i naradzenie się w sprawie dalszych działań. W okresie rozchodzenia się już wojska powstańczego pod Radoszycami Madaliński mówił „tylko o zdradzie i rozpacz”, uwierzył w pogłoskę o spisku wymierzonym w niego i opuścił brygadę pod Białobrzegami.

Po upadku insurekcji aresztowali go Prusacy w styczniu 1795 r. w Poznańskim i odstawili do Wrocławia, a następnie Magdeburga. W połowie tego roku został zwolniony z więzienia, obdarzony pensją 800 talarów. Był honorowany, lecz nadal trzymany w Magdeburgu, być może w przewidywaniu użycia go na wypadek konfliktu między zaborcami. Parokrotnie jeszcze przewidywano wykorzystanie jego nazwiska i osoby. W sierpniu 1796 r. Dąbrowski, licząc się z powstaniem w Galicji, wśród dowódców wymieniał Madalińskiego. W październiku 1797 r. sporo niepokojów wśród przywódców Legionów

i związanego z nimi odłamu emigracji wywołały zamiary płk. Michała Sokolnickiego zorganizowania „nowego korpusu Polaków nad Renem” pod szefostwem Madalińskiego. Ten wszakże wypowiedział się za poparciem Dąbrowskiego. Osiadł na wsi i nie odegrał już czynnej roli w życiu politycznym, chociaż należał do poznańskiej asocjacji Towarzystwa Republikanów Polskich. Był wtedy dziedzicem Borowa i trzeciej części dóbr Kieszków, Cerekiew i Zatopolicy. Zmarł 19 lipca 1804 r. w Borowie, pochowany został w sąsiednim parafialnym Przybyszewie, a jego serce – w Lubaniu.

Był ożeniony z Wiktorią Skotnicką, z którą miał 8 dzieci: 4 synów i 4 córki.

STANISŁAW MOKRONOWSKI, Autor: Hakob Mikayelyan, Format: 50x70 cm, płótno olej, 2019.

STANISŁAW MOKRONOWSKI (1760-1821)

INFORMACJA BIOGRAFICZNA

MOKRONOWSKI Stanisław

Urodził się 10 stycznia 1761 r. w Bogucinie koło Włocławka, wychowanek Korpusu Kadetów w Warszawie. Dzięki protekcji krewnego i opiekuna Andrzeja Branickiego oraz króla studiował we Francji w École Militaire w Paryżu.

Służbę wojskową rozpoczął w Polsce, 23 maja 1780 r. jako chorąży w Gwardii Konnej Koronnej, lecz po niespełna dwóch latach wziął dymisję z rangą porucznika i wstąpił do wojska francuskiego jako kapitan w pułku Royal Allemand. Po zapowiedzianej aukcji wojska wrócił do kraju (1788), został wicebrygadierem kawalerii narodowej i posem ziemi wyszogrodzkiej na Sejm Wielki z ramienia stronnictwa królewskiego. W 1792 r. odznaczył się w wojnie z Rosją (Zieleńce); otrzymał rangę gen. lejtnanta. Pozostał w służbie targowickiej. Jako czwarty został odznaczony Orderem Virtuti Militari.

W 1794 r. formalnie zgłosił akces do insurekcji. W kwietniu został komendantem miasta Warszawy i Siły Zbrojnej Księstwa Mazowieckiego. Był też początkowo członkiem Rady Zastępczej Tymczasowej,

ale jako krytyk Tadeusza Kościuszki został usunięty z władz politycznych i ograniczony do działalności militarnej. Pozostawał w stałym kontakcie z królem. Odegrał znaczącą rolę jako dowódca dywizji ostonowej od strony Prus na linii Narwi, a także w rejonie Warszawy (obrona stolicy pod Błoniem) i na Litwie, skąd przeprowadził wycofującą się armię do Warszawy. Od sierpnia naczelnym dowódcą wojsk litewskich w stopniu generała lejtnanta, poniósł klęskę pod Kobylką i otworzył drogę A. Suworowowi na Warszawę. Wraz z księciem Józefem Michałem Wielhorskim i Eustachym Sanguszko tworzyli trzon „dworskiej” frakcji powstańców

Po upadku powstania wyjechał do Włoch, ale nie angażował się już ani politycznie, ani wojskowo. Osiadł w Warszawie. Był zaangażowany w akcję budowy pomnika ks. Józefa Poniatowskiego.

W 1815 r. został odznaczony Orderem Orła Białego, a od 1791 posiadał Order Św. Stanisława.

Zmarł 19 października 1821 r. w Warszawie, został pochowany w kościele kapucynów.

JULIAN URSYN NIEMCEWICZ, Autor: Hakob Mikayelyan, Format: 50x70cm, płótno olej, 2020.

JULIAN URSYN NIEMCEWICZ (1758-1841)

INFORMACJA BIOGRAFICZNA

NIEMCEWICZ Julian Ursyn; h. Rawicz

Urodził się 16 lutego 1758 r. w Skokach koło Brześcia nad Bugiem jako syn Marcelego, podczaszego mielnickiego, i Jadwigi z Suchodolskich. Pochodził ze średniozamożnej rodziny szlacheckiej. W latach 1770-1776 odbywał naukę w Korpusie Kadetów – Szkole Rycerskiej w Warszawie, którą ukończył w stopniu podporucznika. W grudniu 1777 r. został adiutantem dowódcy wojsk litewskich Adama Kazimierza Czartoryskiego. Towarzyszył mu w licznych podróżach po Europie. Zwiedził kolejno Holandię (1780), Austrię (1781), a następnie, w latach 1783-1785: Francję, Anglię, Niemcy, Włochy, Sycylię i Malte. W roku 1781 brał udział w otwarciu zreformowanej warszawskiej Szkoły Głównej Wielkiego Księstwa Litewskiego. W r. 1784 był mistrzem i członkiem

łóży wolnomularskiej *Bouclier du Nord*. W tym samym roku wyjechał ponownie do Wilna, a dwa lata później (1786) przebywał na Wołyniu. W latach 1787-1788 podróżował do Paryża i Londynu, towarzysząc Stanisławowi Kostce Potockiemu. W 1788 został wybrany jako poseł inflancki do Sejmu Czteroletniego. Czynnie uczestniczył w pracach Stronnictwa Patriotycznego.

2 maja 1791 r. podpisał asekurację, w której zobowiązał się do popierania projektu Ustawy Rządowej. Wraz z Hugonem Kołłątajem był współautorem projektu Konstytucji 3 Maja. W 1791 r. był jednym z założycieli Zgromadzenia Przyjaciół Konstytucji Rządowej. Ścisłe współpracował z Komisją Edukacji Narodowej, a ponadto w lutym

1792 r. objął funkcję przewodniczącego Towarzystwa do Ksiąg Elementarnych. Od stycznia 1791 r. był jednym z redaktorów „Gazety Narodowej i Obcej”. Podczas wojny polsko-rosyjskiej 1792 r. przebywał w obozie księcia J. Poniatowskiego.

Po zwycięstwie Targowicy przebywał na emigracji, początkowo w Lipsku, skąd jesienią 1792 wyjechał do Wiednia. W r. 1793 przebywał we Florencji, a na początku 1794 dotarł do Rzymu. Na emigracji aktywnie uczestniczył w przygotowaniach do insurekcji. Od czerwca 1794 r. był adiutantem i sekretarzem Tadeusza Kościuszki podczas insurekcji kościuszkowskiej. Ranny, został wzięty do niewoli po bitwie pod Maciejowicami (10 października 1794 r.) i osadzony (grudzień 1794) w twierdzy Pietropawłowskiej w Petersburgu.

Po uwolnieniu przez cara Pawła I z niewoli w 1796 r., w grudniu, razem z Kościuszką udał się przez Finlandię, Szwecję, Anglię do Stanów Zjednoczonych, gdzie dotarł w sierpniu 1797. Początkowo zamieszkał w Filadelfii. Podróżował po wschodnich stanach, spotkał się z Waszyngtonem i Jeffersonem, a latem r. 1798 osiadł w Elizabethtown (stan New Jersey). 2 lipca 1800 r. w Esseksie poślubił Amerykankę, Susan Livingston Kean, córkę pierwszego wiceprezydenta Stanów Zjednoczonych (wdowę po Johnie Keanie). W 1798 r. wybrany członkiem Amerykańskiego Towarzystwa Filozoficznego, a w 1806 otrzymał obywatelstwo amerykańskie. W latach 1802-1804

odwiedził Polskę, w 1807 wrócił do kraju. W 1809 r. został kawalerem Orderu Świętego Stanisława. W r. 1812 jako członek Towarzystwa Królewskiego Gospodarczo-Rolniczego przystąpił do Konfederacji Generalnej Królestwa Polskiego. Od 1822 osiadł w swych dobrach w podwarszawskim Ursynowie, wprowadził tam nowoczesne metody ogrodnictwa i bez reszty oddał się twórczości literackiej. Jego warszawską siedzibą było mieszkanie w bocznej oficynie pałacu Potockich. Urząd sekretarza senatu pełnił nie tylko w Księstwie Warszawskim, ale i w Królestwie Kongresowym.

Podróżował po kraju jako wizytator szkół. Członek Towarzystwa Przyjaciół Nauk od 1802 r., a od stycznia 1827 jego prezes. Przeciwnik konspiracji, a zwolennik legalizmu. Po wybuchu powstania listopadowego w 1830 r. wyjechał w misji dyplomatycznej do Londynu. 5 grudnia 1830 Rząd Tymczasowy Królestwa Polskiego powołał pod jego przewodnictwem kilkunastoosobowy Komitet do Przejrzenia Papierów Policji Tajnej. Jako senator podpisał 25 stycznia 1831 r. akt detronizacji Mikołaja I Romanowa. W czerwcu 1831 r. był senatorem-kasztelanem Królestwa Polskiego.

Od września 1833 r. w Paryżu związany ze stronnictwem Adama Jerzego Czartoryskiego. Członek władz Związku Jedności Narodowej. Był prezesem Wydziału Historycznego Towarzystwa

Literackiego w Paryżu. Pozostawił liczne pamiątki z każdego okresu życia.

Jego spuścizna literacka jest bardzo bogata: dramaturg, powieściopisarz, poeta, pamiętnikarz, publicysta, tłumacz. Należał do wolnomularstwa w Wielkiej Loży Narodowej Wielkiego Wschodu.

Zmarł 21 maja 1841 r. w Paryżu, został pochowany na Cmentarzu w Montmorency pod Paryżem.

MICHAŁ KLEOFAS OGIŃSKI, Autor: Hakob Mikayelyan, Format: 50x70 cm, płótno olej, 2020.

MICHAŁ KLEOFAS OGIŃSKI (1765-1833)

INFORMACJA BIOGRAFICZNA

OGIŃSKI Michał Kleofas; z Retowa, książę

Urodził się 25 września 1765 r. w Guzowie koło Sochaczewa. Syn Andrzeja, miecznika litewskiego (późniejszego wojewody trockiego), i Pauli z Szembeków (1^ovoto Celestynowej Łubieńskiej, 2^ovoto Janowej Potockiej).

W latach 1786 i 1788, będąc komisarzem skarbowym, posłował na sejmy z województwa trockiego. W 1788 r. został kawalerem Orderu Świętego Stanisława. W r. 1789 – kawalerem Orderu Orła Białego.

Posel nadzwyczajny i minister pełnomocny Rzeczypospolitej w Republice Zjednoczonych Prowincji w latach 1790–1791, przedstawiciel dyplomatyczny Rzeczypospolitej w Królestwie Wielkiej Brytanii w 1790 r. (misja specjalna).

Nadzwyczajny posel koronny w Holandii w latach 1790-1791. W tym czasie potajemnie złożył przysięgę wiernopoddańczą imperatorowej Katarzynie II na ręce ambasadora Stiepana Kołyczewa, stając się poddanym rosyjskim (fakt ten utrzymywano w tajemnicy przed sejmem i przywódcami stronnictwa patriotycznego). Na sejmie grodzieńskim w 1793 r. został mianowany przez króla Stanisława Augusta Poniatowskiego członkiem deputacji do traktowania z posłem rosyjskim Jakobem Sieversem. 22 lipca 1793 r. podpisał traktat cesji przez Rzeczpospolitą ziem zagarniętych przez Rosję, a 25 września cesji

ziem zagarniętych przez Prusy w II rozbiórce Polski. Sejm grodzieński (1793 r.) nominował go do Rady Nieustającej.

Brał udział w powstaniu 1794 r. na Litwie. Po 1795 r. konspirator niepodległościowy, działacz emigracyjny, mason, kawaler maltański.

Później był agentem polskim w Konstantynopolu i w Paryżu. W 1802 r., po rozwodzie z Izabelą Lasocką (poślubioną w roku 1789), ożenił się z włoską śpiewaczką Marią de Neri. W 1810 r. wycofał się z działalności emigracyjnej i został senatorem rosyjskim. Odziedziczył po swoim stryju Franciszku Ksawerym Ogińskim (1742-1814) piękną posiadłość Zalesie – położoną w połowie drogi między Wilnem a Mińskiem. Tam w 1818 r. ufundował pierwsze na ziemiach polskich upamiętnienie Tadeusza Kościuszki w postaci kamienia z napisem „Cieniom Kościuszki”. W 1822 r. przeniósł się na stałe do Włoch i w 1823 r. zamieszkał we Florencji.

Polski kompozytor oraz teoretyk muzyki, pamiętnikarz, pisarz polityczny. Skomponował najbardziej znany polonez *Pożegnanie z Ojczyzną*.

Zmarł 15 października 1833 r. we Florencji, pochowany w kościele Santa Croce obok Galileusza, Michała Anioła, Rossiniego, Machiavellego i Księżnych Czartoryskich.

JÓZEF PONIATOWSKI, Autor: Hakob Mikayelyan, Format: 50x70 cm, płótno olej, 2020.

JÓZEF PONIATOWSKI (1763-1813)

INFORMACJA BIOGRAFICZNA

PONIATOWSKI Józef Antoni; książę

Urodził się w Wiedniu 7 maja 1763 r. w rodzinie austriackiego generała Andrzeja, bratanek króla Stanisława Augusta, od wczesnej młodości służył w wojsku austriackim i brał udział w prowadzonych przez niego wojnach – ppłk z 1786 r.; jako adiutant cesarza Austrii uczestnik wojny przeciwko Turcji. W 1788 r. wezwany przez Stanisława Augusta do przybycia do Polski; w stopniu pułkownika był szefem regimentu gwardii pieszej koronnej. W r. 1789 otrzymał patent generała lejtnanta jako dowódca dywizji braćwawskiej, od 1791 r. dowódca całości wojska koronnego. W okresie obrad Sejmu Czteroletniego, uwieńczonych uchwaleniem Konstytucji 3 Maja, był entuzjastycznym zwolennikiem Konstytucji (członkiem Zgromadzenia Przyjaciół Konstytucji Rządowej). Jego wojsko otoczyło Zamek Królewski,

a on sam znajdował się na sali z grupą ułanów dla uniemożliwienia przeciwnikom ustawy ewentualnej akcji zbrojnej.

W przewidywaniu agresji rosyjskiej energicznie zajął się reorganizacją i modernizacją armii, dobrze rozegrał taktycznie trudną kampanię 1792 – osobiście dowodził w bitwach pod Połonnem i Zieleńcami, przeprowadził manewr odwrotowy z Wołynia nad Wisłę, przygotował Wojsko Polskie do obrony stolicy. Po bitwie pod Zieleńcami został wraz z Kościuszką odznaczony Orderem Virtuti Militari.

Po akcesie króla do Targowicy podał się do dymisji i opuścił kraj. Mimo sceptycznego stosunku wobec przygotowań do wzniesienia Powstania Kościuszkowskiego, na wieść o jego

wybuchu powrócił do Warszawy i 27 maja zgłosił swoje usługi Naczelnikowi (w kampanii 1792 był jego zwierzchnikiem). W sierpniu 1794 r. objął dowództwo 3 dywizji i odcinka obrony Warszawy. W pierwszej połowie sierpnia prowadził skuteczne akcje ofensywne (Góry Szwedzkie, obecne Bemowo). W obronie Powązek 26 sierpnia dowodził bez powodzenia. Z poświęceniem walczył również w październiku na linii Bzury – walki te, kosztem ciężkich strat, odwróciły uwagę Prusaków od wycofującego się do Warszawy korpusu Dąbrowskiego.

Po upadku powstania wyłączył się z życia publicznego, oddając się pozornie beztroskim hulankom i nie przyjął propozycji cara Pawła I, aby wszedł do służby rosyjskiej. W roku 1806 w stopniu generała lejtnanta stanął na czele tworzącej się armii Księstwa Warszawskiego – od stycznia 1807 r. Dyrektor Wojny w Komisji Rządzącej, faktycznie minister i Naczelnny Wódz armii; bezpośrednio dowodził w kampanii austriackiej w r. 1809 i odznaczył się osobistą dzielnością, wręcz brawurą w bitwie pod Raszynem. Doprowadził do odzyskania Lubelszczyzny, Kieleckiego oraz znacznej części Małopolski ze Lwowem i Krakowem. Podczas wyprawy 1812 r. Napoleona na Moskwę dowódca 5. Korpusu Wielkiej Armii, został ranny i po powrocie do Warszawy olbrzymim wysiłkiem odtworzył armię polską. Odrzucił kilkakrotnie ponawiane propozycje

przejścia na stronę koalicji antynapoleońskiej (konkretnie Rosji) i chlubnie uczestniczył w kampanii saskiej 1813 r., oślaniając odwrót Wielkiej Armii Napoleona. W trakcie „Bitwy Narodów” pod Lipskiem uzyskał nominację na marszałka Francji – kilkakrotnie ranny, utonął w rzece Elsterze. W r. 1814 zwłoki jego sprowadzono do Polski i w 1819 pochowano w grobach królewskich na Wawelu. Wokół jego osoby powstał swoisty kult bohatera – symbolu honoru żołnierskiego. Poświęcono mu liczne utwory literackie, opracowania naukowe, a także mity i legendy.

IGNACY POTOCKI, Autor: Hakob Mikayelyan, Format: 50x70 cm, płótno olej, 2020.

IGNACY POTOCKI (1750-1809)

INFORMACJA BIOGRAFICZNA

POTOCKI Roman Ignacy Franciszek; h. Pilawa

Urodził się 28 lutego 1750 r. w Radzynie Podlaskim. Syn Eustachego, pułkownika wojsk koronnych (późniejszego generała artylerii litewskiej) i Marianny Kątskiej. Wybitny polski polityk i działacz patriotyczny, publicysta, dramatopisarz, poeta, pedagog, historyk i tłumacz.

Wychowanek pijarskiego Collegium Nobilium w Warszawie, następnie studiował nauki prawne w Rzymie (Nazarenum, w latach 1765-1768), przygotowując się do stanu duchownego. Przebywał jakiś czas we Włoszech, Francji i Niemczech. W kwietniu 1771 r. powrócił do Polski, a w rok później otrzymał posadę pisarza nadwornego litewskiego (1772-1782). 27 grudnia 1772 r. wziął ślub z Elżbietą Lubomirską, marszałkówną wielką koronną.

Na Sejmie Rozbiorowym w latach 1773-1775 został członkiem Komisji Edukacji Narodowej (był nim przez 21 lat: od 14 października 1773 r. aż do 1794)

i Komisji Emfiteutycznej Litewskiej. Na zlecenie Komisji Edukacji Narodowej w 1774 r. opracował projekt reform szkolnictwa średniego, którego wynikiem był *Przepis na szkoły wojewódzkie*, oparty na filozofii Franciszka Bacona. Był też inicjatorem i przewodniczącym Towarzystwa do Ksiąg Elementarnych (1775-1788), a w latach 1774-1794 administrował Biblioteką Załuskich. W latach 1777-1778 był aktywnym członkiem Towarzystwa Fizycznego. W tym okresie (1776-1783) należał do antykrólewskiej opozycji magnackiej. Przez kilka miesięcy (od grudnia 1776 do marca 1777 r.) podróżował do Petersburga w towarzystwie F. K. Branickiego. W latach 1781-1784 był wielkim mistrzem Wielkiego Wschodu Narodowego Polski. W 1783 r., po śmierci S. Lubomirskiego, stanął na czele opozycji magnackiej.

Wraz z Grzegorzem Piramowiczem założył szkołę elementarną w Kurowie. W 1774 r. został kawalerem Orderu Świętego Stanisława.

Był członkiem konfederacji Sejmu Czteroletniego. W 1788 r. został wybrany sędzią Sejmu Czteroletniego oraz członkiem Deputacji Interesów Zagranicznych. W 1789 r. był członkiem Deputacji do Formy Rządu, do której zadań należało opracowanie projektu zmiany ustroju Rzeczypospolitej.

Ignacy Potocki miał duży udział w tworzeniu Konstytucji 3 Maja. Propagował supremację sejmu nad władzą wykonawczą. Sprzeciwił się ustanowieniu Komisji Sprawiedliwości, czego chciał król Stanisław August Poniatowski, ponieważ uważał, iż ministerstwo sprawiedliwości narusza rozdział władzy wykonawczej i sądowniczej. Zwolennik sojuszu z Prusami, przyczynił się do zawarcia nieskutecznego dla Polski układu w 1790 r. 2 maja 1791 r. podpisał asekurację, w której zobowiązał się do popierania projektu Ustawy Rządowej. W 1791 r. był jednym z założycieli Zgromadzenia Przyjaciół Konstytucji Rządowej. Był jednocześnie ministrem policji.

W czerwcu 1792 r. pojechał do Berlina, próbując rokować z Fryderykiem Wilhelmem II. W czasie wojny polsko-rosyjskiej, na zebraniu ministrów Rzeczypospolitej 23 lipca 1792 r. był przeciwny decyzji króla Stanisława Augusta Poniatowskiego o jego przystąpieniu do konfederacji targowickiej i zalecał kontynuowanie oporu. W 1792 r., po zwycięstwie Targowicy, na emigracji w Dreźnie, skąd uczestniczył

w przygotowaniach do powstania. W czasie Insurekcji Kościuszkowskiej 1794 r. był jednym z jej głównych przywódców, reprezentował skrzydło umiarkowane. Wszedł w skład Rady Najwyższej Narodowej, zostając szefem Wydziału Interesów Zagranicznych. W tej roli bezskutecznie zabiegał o poparcie dla insurekcji za granicą. Odważnie zgłosił się do negocjacji z Rosjanami po rzezi Pragi przez wojska Suworowa, któremu ofiarował koronę polską dla w. ks. Konstantego.

Po upadku powstania był w niewoli rosyjskiej w Petersburgu. W 1796 r. za poręczeniem Augusta Ilińskiego został uwolniony przez cara Pawła I. Osiadł w Klementowicach i zajął się studiami historycznymi oraz pracą literacką. Członek Towarzystwa Warszawskiego Przyjaciół Nauk. W czasach Księstwa Warszawskiego, po wyzwoleniu Galicji w 1809 r. przez wojska ks. Poniatowskiego, wrócił do działalności politycznej. Zmarł 30 sierpnia 1809 r. w Wiedniu, będąc tam z misją dyplomatyczną do Napoleona, w sprawie włączenia Galicji do Księstwa w rezultacie wyniku wojny austriacko-polskiej. Został pochowany w Wilanowie.

JÓZEF SIERAKOWSKI, Autor: Hakob Mikayelyan, Format: 50x70 cm, płótno olej, 2019.

KAROL SIERAKOWSKI (1752-1820)

INFORMACJA BIOGRAFICZNA:

SIERAKOWSKI, Karol Józef; h. Prawdzic

Urodził się w Prusach w okolicy Ełku. Pochodził ze szlachty mazurskiej, potomków Braci Polskich, był wyznania kalwińskiego. Wychowanek Korpusu Kadetów w latach 1766–1772 i Korpusu Inżynierów Koronnych. W 1773 r. był tam chorążym, a w 1774 kapitanem z funkcją podbrygadiera. W 1783 r. awansował na majora; równocześnie był profesorem geometrii i architektury. Od 14 października 1789 r. wykładowca fortyfikacji Szkoły Korpusu Inżynierów Koronnych. W tym samym roku awansował na pułkownika i został dowódcą Korpusu Inżynierów Koronnych, którą to funkcję pełnił do czerwca 1794 r.

W wojnie polsko-rosyjskiej (1792 r.) odznaczony Krzyżem Virtuti Militari.

W Insurekcji 1794 r. był dowódcą korpusu obserwacyjnego. Nominację na generała otrzymał od T. Kościuszki. Walczył z powodzeniem pod Słonimem (2 sierpnia 1794 r.), wycofując się z Litwy stał się z gen. A. Suworowem; pobity pod Krupczycami (17 września 1794 r.) i Terespołem (19

września 1794 r.). Jego dywizja została odtworzona z najlepszych oddziałów Dywizji Najwyższego Naczelnika i dywizji gen. Józefa Zajączka. Jako dowódca 5. dywizji osłaniał Podlasie i Lubelszczyznę. Walczył pod Maciejowicami, gdzie dowodził centrum, został ranny i po klęsce przebywał w niewoli rosyjskiej. Uwolniony przez cara Pawła I powrócił do kraju, ale pozostawał poza wojskiem i nie zajmował się działalnością polityczną ani społeczną.

W roku 1810 powołany do wojska Księstwa Warszawskiego w stopniu generała dywizji, w r. 1812 został zastępcą ministra wojny Józefa Wielhorskiego. W 1814 r. był rosyjskim generałem dywizji. W 1815 odznaczony Orderem Orła Białego. Od cara Aleksandra I otrzymał tytuł senatora-wojewody Królestwa Polskiego. Od 1815 r. był dowódcą korpusu artylerii i inżynierii. W roku 1818 awansował na generała artylerii.

Zmarł 5 stycznia 1820 r. w Kozienicach i został pochowany na cmentarzu ewangelicko-reformowanym w Warszawie, w katakumbach.

TOMASZ WAWRZECKI, Autor: Hakob Mikayelyan, Format: 50x70 cm, płótno olej, 2020.

TOMASZ WAWRZECKI (1753-1816)

INFORMACJA BIOGRAFICZNA

WAWRZECKI Tomasz Antoni; h. Rola

Urodził się 7 marca 1759 r. w Mejsztach na Litwie. Z nominacji Stanisława Augusta chorąży wielki litewski, był zwolennikiem reform, aktywnym posłem Sejmu Czteroletniego z powiatu brasławskiego w 1788 r. We wrześniu 1789 r. wszedł w skład Deputacji do Formy Rządu, powołanej przez Sejm Czteroletni dla określenia ustroju Rzeczypospolitej. Komisarz Komisji Porządkowej Cywilno-Wojskowej województwa trockiego powiatu kowieńskiego w 1790 r. 2 maja 1791 r. podpisał asekurację, w której zobowiązał się do popierania projektu Ustawy Rządowej. Był członkiem Zgromadzenia Przyjaciół Konstytucji Rządowej. Po agresji rosyjskiej w maju 1792 r. został skierowany do pomocy gen. J. Judyckiemu – walczył pod Brześciem Litewskim.

Za rządów targowickich wciągnięty przez Jakuba Jasińskiego do sprzysiężenia insurekcyjnego w Wilnie; był radcą i pełnomocnikiem Rady Najwyższej Narodowej. Współorganizator powstania

na Litwie, Żmudzi i w Kurlandii, czasowo dowódca sił powstańczych. Odniósł tam lokalne sukcesy, co przysporzyło mu rozgłosu i zapewniło nominację na ziemiańskiego generała-majora.

W 1786 roku został kawalerem Orderu Świętego Stanisława. W 1791 roku odznaczony Orderem Orła Białego. W czasie powstania kościuszkowskiego nagrodzony złotą obrączką *Ojczyzna Obroncy Swemu* nr 46.

Po klęsce bitwy pod Maciejowicami i pojmaniu Kościuszki został naczelnikiem insurekcji decyzją (za poręczeniem Kołłątaja) Rady Najwyższej Narodowej z 12 października. Wraz z J. Zajączkiem kierował działaniami wojskowymi w późniejszej fazie powstania.

Od 16 października został generałem lejtnantem.

Usiłował opanować nastroje kapitulancie i zorganizować obronę przed armią A. Suworowa.

Po ostatnich próbach oporu w Warszawie i „rzezi Pragi” (4 listopada 1794) wycofał się z resztą wojska oraz garstką patriotycznie nastawionych oficerów pod Radoszyce, gdzie 16 listopada ostatnie oddziały powstańcze uległy rozproszeniu. Dotrwał do końca walk, kapitulował na honorowych warunkach. Rosjanie nie dotrzykali tych warunków, żądając podpisania zobowiązań powstrzymania się od jakichkolwiek wystąpień przeciwko zaborcy. Na rozkaz Katarzyny II uwięziony w twierdzy Pietropawłowskiej w Petersburgu.

W niewoli rosyjskiej do 1796 r., kiedy wraz z Kościuszką i innymi został zwolniony przez cara Pawła I i wrócił na Litwę. W następnych latach wykazywał sympatie prorosyjskie.

Za Księstwa Warszawskiego zwerbowany do współpracy przez cara Aleksandra I, wszedł w 1813 do Rady Najwyższej Tymczasowej Księstwa Warszawskiego. Był członkiem Rządu Tymczasowego Królestwa Polskiego, ministrem sprawiedliwości i senatorem-wojewodą Królestwa Polskiego w 1815 r. Zmarł w Mejsztach 5 sierpnia 1816 r., został pochowany w małym miasteczku Widze (obecnie na Białorusi).

IGNACY WYSSOGOTA ZAKRZEWSKI, Autor: Hakob Mikayelyan, Format: 50x70 cm, płótno olej, 2020.

IGNACY WYSSOGOTA ZAKRZEWSKI

INFORMACJA BIOGRAFICZNA

WYSSOGOTA ZAKRZEWSKI Ignacy; h. Wysogota

Urodził się w r. 1745 w Starym Białczu jako syn Izydora Wysogota-Zakrzewskiego, kasztelanica santockiego i Izabelli, córki Władysława Radomickiego, wojewody poznańskiego.

Był członkiem konfederacji Andrzeja Mokronowskiego w 1776 r. i został posłem na Sejm z ziemi wschowskiej. W 1788 był posłem na Sejm z województwa poznańskiego. W latach 1786-1787 był podczaszym poznańskim, od 1787 do 1790 r. stolnikiem poznańskim, a w latach 1790-1795 pełnił funkcję chorążego poznańskiego.

W 1791 r. był współzałożycielem Zgromadzenia Przyjaciół Konstytucji Rządowej. 16 kwietnia 1792 r., na pierwszych wyborach władz miejskich po uchwaleniu Konstytucji 3 Maja został okrzyknięty prezydentem Warszawy, Targowica pozbawiła go tej funkcji. Był członkiem sprysiężenia przygotowującego wybuch powstania kościuszkowskiego. W kwietniu 1794, po wypędzeniu Rosjan ze stolicy w wyniku insurekcji warszawskiej, objął ponownie prezydenturę. 17 kwietnia stanął

na czele Rady Zastępczej Tymczasowej. Wszedł następnie do Rady Najwyższej Narodowej jako szef Wydziału Żywności. Nagrodzony przez Tadeusza Kościuszkę złotą obrączką *Ojczyzna Obrońcy Swemu* nr 12. Był wolnomularzem. W roku 1792 został odznaczony Orderem Orła Białego i Orderem Świętego Stanisława.

Po upadku powstania został uwięziony w Petersburgu, zwolniony w r. 1796. Resztę życia spędził w swoim majątku w Żelechowie.

Zmarł 15 lutego 1802 r. w Żelechowie, gdzie został pochowany na tamtejszym cmentarzu. Na nagrobku znajduje się napis zawierający dwa błędy. Podana jest błędna data jego śmierci (powinno być 1802, a nie 1801). Napis podaje także, że Wysogota Zakrzewski był prezesem Rady Nieustającej. Nie jest to prawda, gdyż był przewodniczącym Rady Zastępczej Tymczasowej.

Dla uczczenia jego pamięci jedna z pierzei Rynku Starego Miasta w Warszawie nosi nazwę Strony Zakrzewskiego.

JÓZEF ZAJĄCZEK, Autor: Hakob Mikayelyan, Format: 50x70 cm, płótno olej, 2020.

JÓZEF ZAJĄCZEK (1752-1826)

INFORMACJA BIOGRAFICZNA

ZAJĄCZEK Józef; h. Świnka

Urodził się 10 marca lub 1 listopada 1752 r. w Kamieńcu Podolskim, w niezamożnej rodzinie szlacheckiej. Do służby wojskowej wstąpił prawdopodobnie w wieku 16 lat. Został żołnierzem kawalerii oraz adiutantem hetmana koronnego Ksawerego Branickiego.

Brał udział w konfederacji barskiej, pod jej koniec przebywał w Paryżu jako sekretarz posta konfederacji. Po upadku konfederacji wiosną 1774 r. udał się z grupą oficerów (w tym z Kazimierzem Pułaskim) na Bałkany, by walczyć po stronie Turcji przeciw Rosji, jednakże plan ten upadł na skutek klęsk Turcji. Następnie wyjechał do Francji i służył krótko w armii francuskiej. Po powrocie do kraju służył w gwardii przybocznej hetmana wielkiego koronnego Franciszka Ksawerego Branickiego, a następnie w oddziale dragonów w stopniu kapitana. W 1777 r. był już podpułkownikiem dragonów i adiutantem hetmana. Od 1784 r. był posłem na Sejm, na którym postulował zwiększenie stanu liczebnego i reformy wojska, lecz występował także za zachowaniem wolności szlacheckich. W lutym 1787 r. został dowódcą Regimentu Konnego Buławy Wielkiej Koronnej w randze pułkownika. Jako członek prorosyjskiego stronnictwa Branickiego w 1788 r.

uczestniczył pod komendą rosyjską w zdobyciu tureckiej twierdzy Oczaków.

W 1790 r. został posłem województwa podolskiego na Sejm Czteroletni. W tym okresie porzucił stronnictwo Branickiego. Przeszedł na pozycje reformatorskie i patriotyczne, stopniowo coraz bardziej się radykalizując. Interesował się zwłaszcza losem chłopów i reformami wojska. Był zwolennikiem Konstytucji 3 Maja oraz członkiem i jednym z sekretarzy Zgromadzenia Przyjaciół Konstytucji Rządowej. 2 maja 1791 r. podpisał asekurację, w której zobowiązał się do popierania projektu Ustawy Rządowej. Należał do ugrupowania polskich jakobinów. Brał udział w wojnie polsko-rosyjskiej 1792 r. w obronie Konstytucji 3 Maja w randze generał-majora. Zasłużył się 18 czerwca w bitwie pod Zieleńcami, dowodząc 3. Pułkiem Straży Przedniej, po której został odznaczony nowo ustanowionym Orderem Virtuti Militari.

W 1794 r. na czele dywizji przystąpił do powstania. 4 kwietnia walczył pod Raclawicami na lewym skrzydle, za co został mianowany na generała lejtnanta. 8 czerwca przegrał bitwę pod Chełmem, co zadecydowało o utracie Wołynia i części

Lubelszczyzny. Po wzięciu Tadeusza Kościuszki do niewoli przez krótki okres pełnił funkcję Wodza Naczelnego. Wchodził w skład Rady Najwyższej Narodowej, gdzie jako jakobin reprezentował lewicę. Był członkiem Sądu Kryminalnego Wojskowego i komendantem obrony Warszawy. Nagrodzony złotą obrączką *Ojczyzna Obrońcy Swemu* nr 6. Został mianowany dowódcą obrony Pragi przed A. Suworowem, jednak zaniedbał przygotowań, a w czasie szturm uciekł z pola walki. Jeszcze przed kapitulacją wyjechał z miasta do Galicji, gdzie przez rok był internowany przez Austriaków. Wyjechał do Francji i w stopniu gen. brygady wszedł do jej służby. Uczestniczył w kampanii Napoleona Bonapartego i w wyprawie do Egiptu. Później, jako dowódca Legii Północnej we Włoszech, rywalizował z gen. Janem Henrykiem Dąbrowskim i intrygował przeciwko niemu. Po przejściu do służby w armii Księstwa Warszawskiego za cel swoich napaści obrał między innymi ks. J. Poniatowskiego, uznając go za potencjalnego rywala do najwyższych stanowisk. Jako dowódca dywizji wziął udział w kampanii prusko-mazurskiej w latach 1806-1807 i austriackiej w 1809 r. Pobity pod Jedlińskiem nie wsparł działań Wojska Polskiego w walkach o Sandomierz. W kampanii moskiewskiej 1812 r., jako dowódca 16. Dywizji Piechoty, czasowo zastępował ks. J. Poniatowskiego na stanowisku dowódcy V. Korpusu Wielkiej Armii. Został trzykrotnie ranny w bitwie pod Smoleńskiem, walczył w bitwie pod Tarutinem,

a w bitwie nad Berezyną stracił prawą nogę. Dostał się do niewoli rosyjskiej. Nazwisko generała Józefa Zajączka zostało uwiecznione na Łuku Triumfalnym w Paryżu.

W czasach Księstwa Warszawskiego został odznaczony Krzyżem Komandorskim Orderu Virtuti Militari.

Po klęsce Napoleona mianowany przez cara Aleksandra I generałem piechoty i pierwszym namiestnikiem Królestwa Polskiego, który to urząd sprawował w latach 1815-1826. Cechował się uległością wobec władz rosyjskich i wielkiego księcia Konstantego. W uznaniu tych zasług w 1818 r. otrzymał od cara tytuł książęcy.

Zmarł 28 lipca 1826 r. w Pałacu Namiestnikowskim w Warszawie. Został pochowany w kościele Najświętszego Serca Pana Jezusa w Opatówku, jego serce złożono w warszawskim kościele bernardynów, a pozostałe wnętrzności w katakumbach na Cmentarzu Powązkowskim w Warszawie. Po jego śmierci z polecenia cara Mikołaja I ogłoszono trzydniową żałobę (od 25 września), obowiązującą wszystkich urzędników: „Suknie czarne zwyczajne z krepą u kapelusza, mundury zaś z krepą u lewej ręki, u szpady i u kapelusza”.

Był autorem *Pamiętnika o powstaniu 1794*.

Z DZIAŁALNOŚCI

POLSKIEJ FUNDACJI KOŚCIUSZKOWSKIEJ

Polska Fundacja Kościuszkowska, która w roku 2020 obchodzi 30. rocznicę swojej działalności, jest organizatorem corocznych Międzynarodowych Sympozjów Kościuszkowskich, które początkowo odbywały się tylko w Maciejowicach, a obecnie także w Garwolinie, Żelechowie i Warszawie.

Spotkania te gromadzą jako wykładowców historyków badających kościuszkowskie czasy z kraju i z zagranicy oraz miłośników historii, kolekcjonerów, artystów, nauczycieli i przedstawicieli młodszych pokoleń, którzy uczestniczą w rajdach kościuszkowskich, turniejach, konkursach, inscenizacjach i rekonstrukcjach historycznych.

Wiele wygłoszonych na Sympozjach referatów weszło do obiegu naukowego, było przyczynkiem do powstania książek i opracowań, artykułów, publikacji w prasie i środkach masowego przekazu.

Za sprawą Polskiej Fundacji Kościuszkowskiej w różnych miejscach na świecie powstało wiele upamiętnień, jak: tablica pamiątkowa w Pałacu Marmurowym w Sankt Petersburgu (1994), w miejscu, gdzie T. Kościuszko przebywał w niewoli. Tablica pamiątkowa w kościele w Kosowie Poleskim (1996), w miejscu kościoła, w którym odbył się chrzest T. Kościuszki.

Kamień pamiątkowy w miejscu dworku, w którym T. Kościuszko się urodził w Mereczowszczyźnie (1994) oraz tablice pamiątkowe, których nie udało się tam umieścić.

Tablice poświęcone Franciszkowi Karpińskiemu w Łyskowie na Białorusi i w kościele w Iwanofrankowsku (Stanisławowie) na Ukrainie.

PFK uczestniczyła we wszystkich działaniach, związanych z budową pomnika T. Kościuszki w Warszawie i Stalowej Woli (2010).

Polska Fundacja Kościuszkowska wydała ponad 50 publikacji książkowych, broszur, opracowań, materiałów z sympozjów.

PFK w ciągu 30 lat działalności była organizatorem wielu obchodów kościuszkowskich, połączonych z konferencjami naukowymi i popularno-naukowymi w kraju i za granicą: na Białorusi – Brześć, Mereczowszczyzna, Mińsk; w Rosji – Sankt Petersburg (1994), Moskwa (2017); w Szwajcarii (2016) – Solura, Rapperswil; we Francji (1994) – Paryż (Biblioteka Polska); w Australii (2017) – Sydney, Góra Kościuszki. Fundacja zorganizowała liczne wystawy fotogramów i obrazów w Muzeum Niepodległości w Warszawie, a także w Łodzi, Krakowie, Maciejowicach, Garwolinie, Żelechowie, Ursusie.

PFK organizowała podróże historyczne szlakiem T. Kościuszki i wielkich Polaków po Polsce, Białorusi, Ukrainie, Rosji, Szwajcarii, Litwie, Łotwie, Estonii, Francji, Austrii.

PFK jest od wielu lat głównym organizatorem obchodów rocznic Insurekcji Warszawskiej.

PFK przy współpracy z Muzeum Niepodległości od 9 lat organizuje comiesięczne spotkania Wszechnicy Kościuszkowskiej oraz spotkania wyjazdowe.

PFK od 2017 r. jest inicjatorem powstania wielu obrazów o tematyce kościuszkowskiej (obrazów batalistycznych, portretów i obrazów związanych z tradycją kościuszkowską).

PFK prowadzi działania na rzecz namalowania wielkich obrazów panoramicznych, przedstawiających bitwę pod Maciejowicami i bitwy warszawskie 1794 r. Powstało już wiele obrazów, jak i szkiców do tych panoram. Została namalowana cała kolekcja portretów przywódców Insurekcji Kościuszkowskiej oraz dam, w których kochał się Tadeusz Kościuszko i które wspierały jego działania.

PFK od wielu lat wspiera muzea związane z tradycją kościuszkowską, zwłaszcza Muzeum w Maciejowicach, gdzie za sprawą Fundacji zbudowano makietę przedstawiającą bitwę, Muzeum w Mereczowszczyźnie na Białorusi, do którego zostało przekazanych wiele eksponatów,

Muzeum na Kopcu Kościuszki, gdzie organizowano wystawy obrazów. Szczególnie owocna i różnorodna współpraca od 30 lat rozwija się z Muzeum Niepodległości w Warszawie.

PFK współpracuje ze szkołami noszącymi imię T. Kościuszki w całym kraju, a także ze szkołami na Białorusi i (już od kilkunastu lat) na Ukrainie.

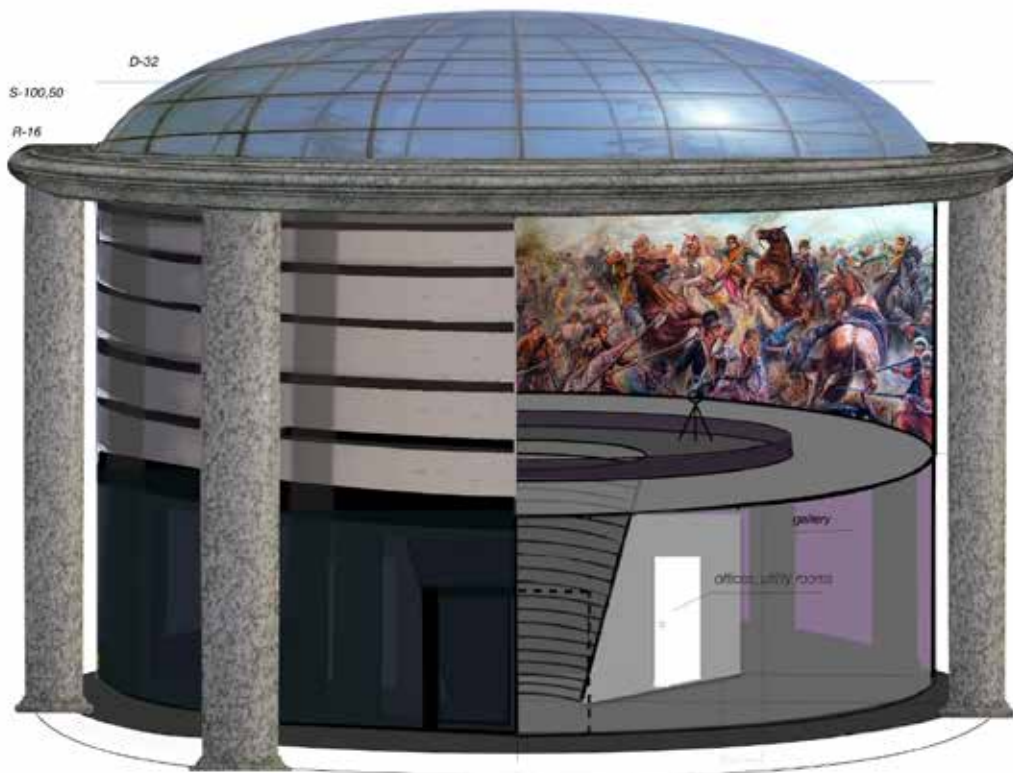
PFK popularyzuje idee i tradycje kościuszkowskie w środkach masowego przekazu. Była inspiratorem wielu filmów, reportaży, audycji radiowych i telewizyjnych oraz artykułów prasowych.

Na spotkaniach organizowanych przez PFK bardzo często występują artyści z różnych krajów i zespoły artystyczne z Polski oraz omawiane są sprawy związane z szeroko pojmowaną kulturą. Organizowane są także spektakle teatralne, występy chórów i solistów.

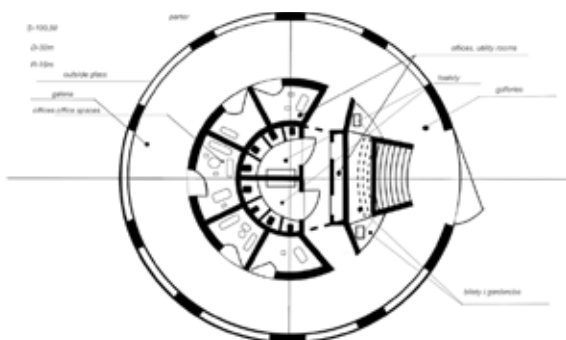
PFK od początku swojej działalności była organizatorem licznych inscenizacji historycznych (nie tylko związanych z tradycją kościuszkowską), konkursów strojów historycznych, jarmarków kosynierskich, kursów nauki tańców historycznych i ludowych.

Prezentowana obecnie kolekcja portretów przywódców Insurekcji Kościuszkowskiej została zakupiona do zbiorów Muzeum Niepodległości.

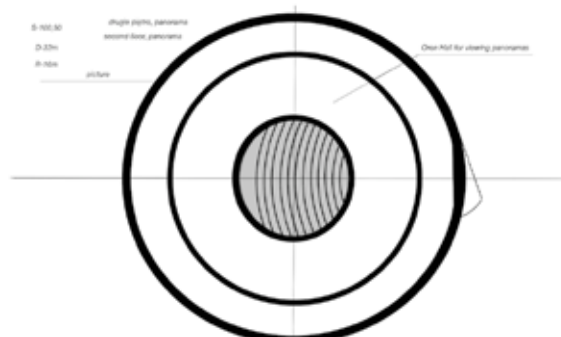
WIZUALIZACJA BUDYNKU PANORAMY MACIEJOWICKIEJ

PRZEKROJE POPRZECZNE OBIEKTU

Parter

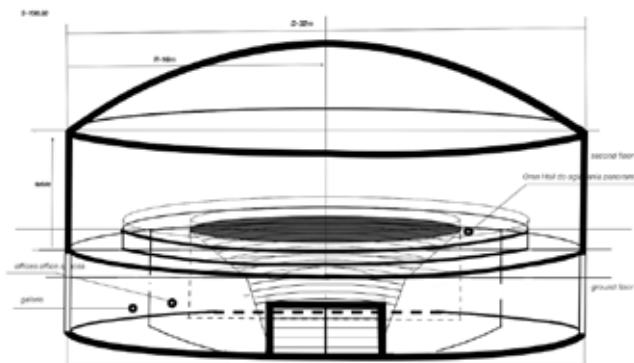

I Piętro

APEL W SPRAWIE PANORAMY MACIEJOWICKIEJ

Polska Fundacja Kościuszkowska w 225 rocznicę Insurekcji Kościuszkowskiej postanowiła stworzyć Panoramę Bitwy Maciejowickiej (10 X 1794 r.), w której niezwykłym męstwem wykazali się żołnierze Kościuszki. Mimo, że ulegli przeważającym siłom moskiewskim, a sam Tadeusz Kościuszko został ranny i dostał się do niewoli, to ta największa w XVIII wieku bitwa na ziemiach polskich, była jednocześnie zaczynem do całego cyklu starań dla odzyskania niepodległości i budowy nowoczesnego społeczeństwa polskiego.

Budowa tej Panoramy w Maciejowicach będzie nie tylko atrakcją turystyczną, ale przede wszystkim działaniem na rzecz lepszego poznania historii naszego narodu i roli wybitnych jednostek w jego dziejach, wzbudzania uczuć i zachowań patriotycznych w miejscu, gdzie miały miejsce te wydarzenia i ten niewymierny wysiłek naszych przodków.

Widok od frontu

Duży, panoramiczny obraz przedstawiający poszczególne fazy i epizody bitwy pozwoli widzom, zwłaszcza młodym, uzmysłowić sobie, jaką ofiarę własnego życia złożyli powstańcy Kościuszki.

Wierzmy, że nasze starania zostaną uwieńczone powodzeniem, a osoby, które będą nas w tym wspierać, uzyskają satysfakcję uczestniczenia we wspólnym i patriotycznym dziele. A kiedy już powstanie Panorama, na pewno zechcą ją osobiście zobaczyć. Darczyńcy, którzy wniosą znaczny wkład do budowy Panoramy zostaną uwiecznieni w księgach pamiątkowych i na tablicach. Samej Panoramie będzie towarzyszyć galeria obrazów współczesnych malarzy pokazująca działania Polaków o odzyskanie niepodległości od czasów Kościuszki po czasy współczesne. Dziękujemy za każdą, nawet najmniejszą kwotę, która będzie wspierać naszą akcję.

dr Leszek Marek Krześniak

PREZES POLSKIEJ FUNDACJI KOŚCIUSZKOWSKIEJ

Aby wesprzeć nasze wspólne dzieło należy dokonać wpłaty na konto:

08 2490 0005 0000 4500 7541 8025

BIBLIOGRAFIA:

Rusinowa I., *Generał Otto Kniaziewicz*, wyd. ASPRA-JR, Warszawa 2019

Kukiel M., *Od Wiednia do Maciejowic* Studia i szkice historyczne, Polska Fundacja Kulturalna, Londyn 1965.

Kieniewicz S., Zahorski A., *Trzy powstania narodowe - kościuszkowskie, listopadowe, styczniowe*, wyd. Książka i Wiedza, 2003

Kosk H.P. Kosk, *Generalicja polska: popularny słownik biograficzny*, współpraca autorska Lidia Kosk, Tom I: A-Ł, Pruszków: Oficyna Wydawnicza „Ajaks”, 1998,

Kosk H. P., *Generalicja polska: popularny słownik biograficzny*, współpraca autorska Lidia Kosk, Tom II: M-Ż, Pruszków: Oficyna Wydawnicza „Ajaks”, 2001

Rawski T., *Bitwa pod Maciejowicami*, wyd. Polska Fundacja Kościuszkowska, Warszawa, 2020

Szyndler B., *Tadeusz Kościuszko 1746-1817*, Wyd. Bellona, Warszawa, 1991.

Niemcewicz J.U., *Pamiętniki czasów moich*, wyd. Tower Press, Gdańsk 2000

Internetowy Polski Słownik Biograficzny www.ipsb.nina.gov.pl

Wikipedia: <https://pl.wikipedia.org/>

XXXVII MIĘDZYNARODOWEGO SYMPOZJUM KOŚCIUSZKOWSKIE

ORGANIZATORZY:

POLSKA FUNDACJA KOŚCIUSZKOWSKA, TOWARZYSTWO MIŁOŚNIKÓW MACIEJOWIC, TOWARZYSTWO MIŁOŚNIKÓW HISTORII, WÓJT I RADA GMINY MACIEJOWICE, STAROSTWO POWIATOWE GARWOLIN, MUZEUM im T. KOŚCIUSZKI i GOK w Maciejowicach, PUBLICZNA SZKOŁA PODSTAWOWA im. T. KOŚCIUSZKI w Maciejowicach, ZESPÓŁ SZKÓŁ NR 1. w Garwolinie, LUDOWE TOWARZYSTWO NAUKOWO-KULTURALNE Oddział w Garwolinie, MUZEUM NIEPODLEGŁOŚCI w Warszawie, STOWARZYSZENIE WSPÓŁPRACY „POLSKA-WSCHÓD, SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

serdecznie zapraszają

PATRONAT HONOROWY

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

STAROSTA GARWOLIŃSKI

PROGRAM:

9 X 2020 (Piątek)

SESJA W ŻELECHOWIE „Od Naczelnika do Naczelnika”

10.00 Występ zespołu artystycznego

10.30 Dr Leszek Marek Krześniak - „Wizerunki przywódców Insurekcji Kościuszkowskiej, którzy byli w Żelechowie”

11.00 Dr Włodzimierz Kostecki - „Żydzi w Insurekcji Kościuszkowskiej”

11.30 Dr Leonid Niestarczuk - „O wydanej po białorusku książce o Adamie Mickiewiczu”

11.50 Dr Michał Kalbarczyk - „Generał Łukasz Biegański (1755-1839)”

12.10 Dr Ihar Mielnikau – „O odrodzeniu narodowym i aktualnej sytuacji na Białorusi”

12.30 Dyskusja

Promocja książki prof. dr. hab. Tadeusza Rawskiego *Bitwa pod Maciejowicami*

Prezentacja repliki szabli Tadeusza Kościuszki i odznaczeń posiadanych przez Tadeusza Kościuszkę (Order Cyncynata i Order Virtuti Militari).

Wystawa obrazów autorstwa **Hakoba Mikayelyana** *Damy serca Tadeusza Kościuszki*

9 X 2020 (Piątek)

Garwolin – Miętne, Powiatowe Centrum Kultury i Promocji

(Sala Konferencyjna Hotelu ul. Główna 45)

17.00 Dr Leszek Marek Krześniak - „30 lat działalności Polskiej Fundacji Kościuszkowskiej i koncepcja *Panoramy Bitwy pod Maciejowicami*”

Prof. dr. hab. Tadeusz Rawski - „Rola bitwy Warszawskiej 1920 r. w historii konfliktów polsko-rosyjskich od XVIII do XX w.”

- Wystawa obrazów „*Damy serca Tadeusza Kościuszki*”

- Prezentacja medalu pamiątkowego proj. Piotra Szałkowskiego *Kościuszko-Piłsudski*

- Wystawa portretów Piotra Szałkowskiego i Grażyny Kostawskiej *Józef Piłsudski*

- Promocja książki prof. dr. hab. Tadeusza Rawskiego *Bitwa pod Maciejowicami*

i trzeciej części poematu *Dokąd tak śpieszysz, Panie Generale* dr. Leszka Marka Krześniaka

10 X 2020 (Sobota)

SESJA PLENARNA „Od Naczelnika do Naczelnika”

Maciejowice (Szkoła Podstawowa ul. T. Kościuszki 27)

- 10.00 **Złożenie kwiatów** pod pomnikiem T. Kościuszki przy Szkole Podstawowej
- 10.20 **Występ zespołu artystycznego**
- 11.00 Prof. dr hab. Marian Marek Drozdowski - „Rola tradycji kościuszkowskich w polskim ruchu ludowym”
- 11.30 Dr Witold Rawski - „O służbie zdrowia w okresie Insurekcji i w czasie Bitwy Warszawskiej 1920 r.”
- 11.50 Dr Leszek Marek Krześniak - „Najważniejsze dokonania Polskiej Fundacji Kościuszkowskiej w latach 1990-2020 i koncepcja Panoramy Bitwy Maciejowickiej”
- 12.10 Mgr Zbigniew Węgrzynek - „Szlak bojowy 15. pułku ułanów na ziemi garwolińskiej w 1920 r.”
- 12.30 Doktorant Marcin Gomółka - „O roli dyplomacji w Insurekcji Kościuszkowskiej”
- 12.50 Mgr Iwona Jończyk - „O malarskich wizerunkach Tadeusza Kościuszki”
- 13.20 Dr Mirosław Matosek, dr Dariusz Prokopowicz - „Ordery, kibitki, sny o niepodległości i zew Legionów”
- 13.40 Mgr Andrzej Nakonieczny - „Krzyże i kapliczki na Ziemi Maciejowickiej”
- 14.00 Dr Mariusz Rombel - „Upadek kościoła radwankowskiego i budowa nowego w Warszawicach w pocz. XVIII w.”
- 14.20 **Dyskusja**
- 15.00 **Spacer Historyczny** wzdłuż polskiej linii obrony od pałacu w Podzamczu do Oronnego. Krótka modlitwa na polu bitwy za poległych
- Ognisko

Imprezy towarzyszące:

Wystawa **30 lat działalności Polskiej Fundacji Kościuszkowskiej**

Wystawa **Damy serca Tadeusza Kościuszki** autorstwa Hakoba Mikayelyana

Promocja książek prof. dra hab. Tadeusza Rawskiego **Bitwa pod Maciejowicami** i trzeciej części poematu **Dokąd tak śpieszysz, panie Generale** dra Leszka Marka Krześniaka

IMPREZY TOWARZYSZĄCE W MACIEJOWICACH

11 X 2020 (Niedziela)

- 12.00 Msza Św.
- Apel Pamięci przy pomniku na Rynku w Maciejowicach
- Salwa honorowa
- Piknik Historyczny
- Występy artystyczne

15 X 2020 (Czwartek)

Muzeum Niepodległości – Warszawa, Al. Solidarności 62

WARSZAWSKA SESJA KOŚCIUSZKOWSKA

- 12.00 Złożenie kwiatów pod pomnikiem Tadeusza Kościuszki na Placu Żelaznej Bramy w Warszawie
- 13.30 Finisaż wystawy **Przywódcy Insurekcji Kościuszkowskiej** i otwarcie wystawy fotogramów z budowy i odsłonięcia pomnika T. Kościuszki w Warszawie
- 14.00 Prof. dr hab. Marian Marek Drozdowski - „**10 rocznica budowy pomnika Tadeusza Kościuszki w Warszawie**”
- 14.30 Prof. dr hab. Izabella Rusinowa - „**Gen. Jan Henryk Dąbrowski**”
- 15.00 Prof. dr hab. Mieczysław Rokosz - „**200 rocznica Komitetu Kopca Kościuszki w Krakowie**”
- 15.30 Dr Leszek Marek Krześniak – „**O koncepcji budowy Panoramy Bitwy pod Powązkami w Warszawie i Panoramy Bitwy pod Maciejowicami**”
- Dyskusja

IMPREZY TOWARZYSZĄCE:

Promocja książek **prof. dr. hab. Tadeusza Rawskiego** *Bitwa pod Maciejowicami* i trzeciej części poematu *Dokąd tak śpieszysz, panie Generale* dra Leszka Marka Krześniaka

SESJA INTERNETOWA

- Prof. dr hab. Tadeusz Rawski - „**Bitwa pod Valmy i jej znaczenie dla Insurekcji Kościuszkowskiej**”
- Dr Ihar Mielnikau - „**O odrodzeniu narodowym na Białorusi i aktualnej sytuacji**”
- Mgr Beata Kost - „**Tadeusz Kościuszko i jego tradycja we Lwowie**”
- Dr Paweł Kiernikowski - „**Prawda historyczna i legenda Tadeusza Kościuszki**”

GALERIA MALARSTWA HISTORYCZNEGO MUZEUM NIEPODLEGŁOŚCI

KURATOR:

Natalia Roszkowska

KIEROWNIK DZIAŁU ZBIORÓW:

Izabela Mościcka

KIEROWNIK DZIAŁU PROMOCJI I MARKETINGU:

Justyna Wszyńska

ISBN **978-83-66640-07-8**

Realizacja wystawy, produkcja katalogu:

POLSKA FUNDACJA KOŚCIUSZKOWSKA

ISBN **978-83-85666-27-1**

Polska Fundacja Kościuszkowska powstała w 1990 roku, aby kultywować i propagować szeroko pojętą tradycję kościuszkowską, przyczyniając się do umacniania więzi łączących Polaków na całym świecie oraz do pobudzenia ich aktywności w sferze kulturalnej i ekonomicznej.

Polska Fundacja Kościuszkowska:

- współpracuje z ośrodkami polonijnymi na Wschodzie i Zachodzie wspomagając naukę języka ojczystego i krzewiąc wiedzę o dzisiejszej Polsce, a także jej dziejach, ze szczególnym uwzględnieniem Tadeusza Kościuszki, stanowiącego uosobienie naszych wielkich tradycji narodowych, patriotycznych i demokratycznych,
- inspiruje i organizuje imprezy kulturalno-oświatowe, ożywiając pamięć o sławnych Polakach w kraju i poza jego granicami,
- uczestniczy w różnych akcjach charytatywnych i kulturalno-oświatowych na rzecz Polaków na Wschodzie.

Polska Fundacja Kościuszkowska organizuje dla Polaków z kraju i z zagranicy podróże historyczne szlakami Wielkich Polaków po Polsce, Białorusi, Ukrainie, Litwie oraz do miejsc związanych z Tadeuszem Kościuszką we Francji i Szwajcarii.

Polska Fundacja Kościuszkowska jest organizatorem corocznych Międzynarodowych Sympozjów Kościuszkowskich oraz comiesięcznych spotkań w ramach Wszechnicy Kościuszkowskiej.

Polska Fundacja Kościuszkowska współpracuje ze szkołami im. T. Kościuszki oraz stowarzyszeniami i instytucjami kultywującymi tradycję kościuszkowską.

Polska Fundacja Kościuszkowska jest wydawcą różnych książek i opracowań o tematyce historycznej i losach naszych rodaków. Polska Fundacja Kościuszkowska była jednym z budowniczych pomnika Tadeusza Kościuszki w Warszawie.

Adres Biura Fundacji:

00-508 Warszawa, Al. Jerozolimskie 31/14
tel. 22 625-49-77, kom. 602 175 238
www.pfk.waw.pl
e-mail: poczta@pfk.waw.pl, drlrmk@wp.pl

Wydawnictwo: Polska Fundacja Kościuszkowska

ISBN: **978-83-85666-27-1**

Wydawnictwo: Muzeum Niepodległości [identyfikator 42700]

X Pawilon Cytadeli Warszawskiej
ul. Skazańców 25, 01-532 Warszawa

historia@muzeumniepodleglosci.art.pl

ISBN: **978-83-66640-07-8**

30
LAT MUZEUM
NIEPODLEGŁOŚCI

Mazowsze.
serce Polski